

Regiona barış gətirən qətiyyətli siyasət

İlham ƏLİYEV: "Sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır"

Dövlətimizin başçısı vurğulayıb: "Burada da xalqımızın mənəvi keyfiyyətləri bir daha özünü büruzə verdi. Biz artıq məğlub vəziyyətdə olana zərbə endirməmişik. Biz xalqımızın bu qədr əzabına bais olmuş barbarların və uşaq qatillərinin səviyyəsinə enmədik. Biz sülh təklif etdik və bir ildən bir az çoxdur ki, sülh içində yaşayırıq. Bu sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır".

Bu günlərdə Prezident İlham Əliyevin sosial media hesablarında Vətən müharibəsi ilə bağlı paylaşılan növbəti videoçarxda da məhz bu mesaj verilib: "Sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır".

Prezidentin bu xəbərdarlığı günümüzün ən aktual siyasi reallığını özündə əks etdirir. Həqiqətən

də, döyüş meydanında qazanılmış qələbə və post-münaqişə dövründə bərqərar olunmuş nisbi sakitlik hələ yekun nəticə demək deyil. Sülhü kövrək edən əsas məqam tərəflər arasında de-fakto mövcud olan sakitliyin hüquqi müstəvidə - de-yure tam möhkəmləndirilməməsi, Ermənistanın isə prosesi uzatmaqla bu kövrəkliyi riskə atmasıdır.

Azərbaycan Vətən müharibəsindən dərhal sonra qalib tərəf olmasına baxmayaraq, bölgədə əbədi əmin-amanlığın təmin olunması üçün Ermənistanla beynəlxalq hüququn normalarına əsaslanan 5 əsas prinsip təqdim etdi. Rəsmi Bakının bu humanist və uzaqgörən addımları sülh gündəliyinin əsasını qoydu. Ölkəmizin ardıcıl və qətiyyətli siyasəti nəticəsində vasitəçilərə, üçüncü tərəflərə lüzum qalmadan iki ölkə arasında birbaşa dialoqlar başladı. Bu birbaşa təmaslar tezliklə konkret və real nəticələrə

yadda qaldı. Qazax rayonunun 4 kəndi Azərbaycanla qaytarıldı. İki ölkə arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası prosesinə start verildi, ilk sərhəd dirəkləri quraşdırıldı. Paralel olaraq diplomatik mərhələdə mühüm addımlar atılmağa başlandı. Ötən il Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhərində iki ölkə liderləri arasında görüş sülh prosesinə ciddi təkan verdi. Ardınca Ağ Evdə ABŞ Prezidenti Donald Trampın iştirakı ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında Birgə Bəyannamə imzalandı. Eyni zamanda iki dövlət arasında sülh sazişinin mətni paraflandı.

Bütün bu addımlar Azərbaycanın regionda sülhün əsas memarı olduğunu bir daha təsdiqlədi.

6

XİN Fransadakı iğtişaslarla bağlı vətəndaşlara xəbərdarlıq edib

Fransada iğtişasların, zorakılığın və vətəndaş itaətsizliyi faktlarının son günlər ərzində geniş vüsət aldığını nəzərə alaraq, Azərbaycan vətəndaşlarının zəruri olmadıqda Fransaya səfərdən çəkinmələri, səfər edənlərin isə yüksək ehtiyatlılıq nümayiş etdirmələri tövsiyə olunur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Fransaya səfərlə bağlı xəbərdarlığında əksini tapıb.

Məlumatda həmçinin qeyd olunub: "Hazırda Fransada olan Azər-

baycan vətəndaşlarından təhlükəsizlik tədbirlərinə riayət etmələri, kütləvi toplaşma yerlərindən uzaq durmaları və rəsmi məlumat mənbələrini mütləq izləmələri xahiş olunur.

Hər hansı bir fəvqəladə vəziyyətlə bağlı vətəndaşlarımızın Azərbaycanın Fransadakı səfirliyi ilə aşağıdakı vasitələrlə əlaqə saxlamaları xahiş olunur:

Azərbaycan Respublikasının
Fransa Respublikasındakı səfirliyi
ÜNVAN: 78, avenue d'Iena Paris
75116

E-poçt ünvanı
paris@mission.mfa.gov.az
office_paris@mission.mfa.gov.az
consul_paris@mission.mfa.gov.az

Əlaqə nömrəsi
+33 (0) 1 44 18 60 2
+33 (0) 1 44 18 60 23

Qaynar xətt: +33 (6) 74740398

(WhatsApp).

Fransanı xaosa sürükləyən yarıtmaz siyasət

Dünyaya "demokratiya" dərsi keçmək istəyən Makron öz vətəndaşlarına güc tətbiq etməklə etiraz səslerini kəsməyə çalışır

Əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin kəskin şəkildə aşağı düşməsi, yaşayış xərclərinin artması, yanacaqın bahalaşması və dövlət xidmətlərinin keyfiyyətinin pisləşməsi yüz minlərlə insanı küçələrə çıxardı. Hökumətin problemlərin köklü həllinə fokuslanmaq əvəzinə 800 mindən çox vətəndaşın qatıldığı etiraz aksiyalarına yönəlik sort tədbirləri və polis zorakılığı isə gərginliyi daha da pik həddə çatdırdı.

Bu mənzərənin arxasında dayanan əsas amil Prezident Emmanuel Makron illərdir yürütdüyü yarıtmaz iqtisadi siyasətdir. Hakimiyyətə gəldiyi gündən etibarən əhalinin rifahını təmin etməkdə acizlik nümayiş etdirən Makron administrasiyası yanlış qərarları ilə ölkəni bütünlüklə xaosa sürükləyib. Dövlət borcunun trilyonlarla av-

roya (3,6 trilyon avroya yaxın) çatdığı, inflyasiyanın və işsizliyin artdığı bir vaxtda hökumətin tətbiq etdiyi qərarlar narazılığı daha da artırır. Ələlxüsus, daxildə etirazların şiddətləndiyi böhran günlərində rəhbərliyin, o cümlədən Prezidentin ictimai qayğılara biganə qalması, hətta istirahət görüntülərinin yayılması xalqın hiddətini bir qədər də alovlandırır.

6

Azərbaycanın öndərliyi ilə türk dünyasının birliyi güclənir

Azərbaycanın xarici siyasətində türk dövlətləri ilə əlaqələr əsas istiqamət kimi müəyyənləşdirilib. Ölkəmizin bu yöndə həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət nəticəsində türk dövlətləri arasında siyasi, diplomatik, mədəni əlaqələrlə yanaşı, iqtisadiyyat, ticarət sahələrində də böyük uğurlar qazanılıb.

2009-cu ildə Naxçıvan Sazişi ilə təməli qoyulan Türk Şurası (hazırkı TDT) ötən dövr ərzində böyük inkişaf yolu keçib. Ölkəmiz bu təşkilatın həm ideoloji, həm də praktiki baxımdan güclənməsi üçün hər zaman ön sıralarda yer alıb.

Azərbaycan 2020-ci ildə qazandığı tarixi qələbə sayəsində həm də türk dünyasının etnosiyasi coğrafiyasını bərpa edərək qardaş ölkələr arasında birliyi daha da möhkəmlən-

dirdi. Prezident İlham Əliyevin bu sahədəki xidmətləri TDT-nin İstanbul Zirvəsində təltif edildiyi "Türk Dünyasının Ali Ordeni" ilə yüksək qiymətləndirilib.

Bu günə qədər Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin liderlərinin işğaldan azad edilmiş ərazilərimizə səfərlər etmələri də ölkələrimizin həmrəyliyinə nümunələrdir. Qardaş ölkələr Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirilən bərpa və quruculuq işlərinə köməklərini göstərərək Böyük qaydışda da dəstəklərini verirlər.

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə 2024-cü il iyunun 6-da Şuşada TDT-nin qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə Qarabağ Bəyannaməsinin imzalanmasının isə xüsusi tarixi-siyasi əhəmiyyəti oldu.

8

Ölkəmizin beynəlxalq mövqeyi möhkəmlənir

Ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra müsəlman dövlətləri ilə əlaqələrin inkişafına xüsusi diqqət yetirib. İƏT çərçivəsində əməkdaşlıq siyasi, iqtisadi, mədəni və humanitar münasibətlərin genişləndirilməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Respublikamızın paytaxtında düzənlənəcək İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının 16-cı İslam Zirvə Konfransı üzv dövlətlər arasında dialoqun gücləndirilməsinə, iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsinə, elmi-texnoloji inkişaf və humanitar məsələlərin müzakirəsinə imkan yaradacaq.

Azərbaycanın xarici siyasətində türk dövlətləri və Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əməkdaşlıq da mühüm yer tutur. Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində əlaqələrin inkişafı ortaq tarix və mədəniyyətlə yanaşı, nəqliyyat, enerji, ticarət, rəqəmsal inkişaf və qarşılıqlı investisiyalar kimi sahələrdə əhatə edir. Orta dəhlizin imkanlarının genişləndirilməsi bu əməkdaşlığın əsas istiqamətlərindən biridir.

Respublikamızın əlverişli coğrafi mövqeyi Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Qafqaz və Avropa arasında əlaqələrin inkişafına yol açır. Nəqliyyat və logistika, enerji, ticarət və rəqəmsal infrastruktur sahələrində əməkdaşlığın yüksəlməsi həm ölkəmizin, həm də tərəfdaş dövlətlərin iqtisadi maraqlarına xidmət edir.

Azərbaycan Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirəyə sədrliyi ilə də çoxtərəfli diplomatiyada fəal iştirakını davam etdirir. Bu platformada əsas

məqsədlərdən biri Asiya dövlətləri arasında etimadın möhkəmləndirilməsi, siyasi dialoqun genişləndirilməsi və ortaq problemlərin həlli üçün əməkdaşlığın inkişafıdır. İnstitusional inkişaf, rəqəmsallaşma və dayanıqlı inkişaf məsələləri də bu baxımdan əhəmiyyətlidir.

8

Vətən müharibəsi

6 il əvvəl həmin gün

10

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov ilə görüşüb

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Qırğız Respublikasına rəsmi səfəri çərçivəsində bu ölkənin Prezidenti Sadır Japarov ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, görüş zamanı Qırğızistan-Azərbaycan əməkdaşlığının müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən ticarət-iqtisadi, investisiya, energetika və nəqliyyat sahələrində gələcək inkişaf perspektivləri müzakirə olunub.

Prezident Sadır Japarov Qırğızistan və Azərbaycan arasında mütəfəqlik münasibətlərinin xüsusi xarakter daşıdığını vurğulayaraq, əldə olunmuş razılaşmaların, o cümlədən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin cari ilin iyul ayında Qırğızıstan dövlət səfəri zamanı

imzalanmış Mütəfəqlik münasibətləri haqqında Mükəvvilənin ölkələr arasında əlaqələrin gələcək inkişafı baxımından əhəmiyyətini qeyd edib.

Öz növbəsində Sahibə Qafarova Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin salamlarını və ən xoş arzularını Prezident Sadır Japarova çatdırıb.

Milli Məclisin Sədri ikitərəfli münasibətlərin, o cümlədən parlamentlərarası əlaqələrin dinamik inkişaf etdiyini bildirərək, iki ölkə arasında əməkdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsində əhəmiyyətini vurğulayıb.

"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova TÜRKPА-nın 15-ci plenar iclasında çıxış edib

Xəbər verdikimiz kimi, Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın başçılıq etdiyi parlament nümayəndə heyəti Qırğızıstanın Bişkek şəhərində səfərdədir. İşgüzar səfər çərçivəsində Milli Məclisin Sədri oktyabrın 20-də TÜRKPА-nın 15-ci plenar iclasında çıxış edib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, Milli Məclisin Sədri 2009-cu ilin sentyabrında Bakıda birinci plenar iclasın keçirilməsindən ötən illər ərzində TÜRKPА-nın səmərəli dialoq və əməkdaşlıq platformasına çevrildiyini və beynəlxalq aləmdə tanınan mühüm təşkilat kimi formalaşdığını söyləyib.

Spiker Sahibə Qafarova TÜRKPА-nın fəaliyyətinin müxtəlif istiqamətlər üzrə səmərəli və andıcıl şəkildə həyata keçirildiyini bildirib. Qeyd olunub ki, TÜRKPА-nın daimi komissiyaları mühüm əlaqələndirmə mexanizmləri kimi çıxış edirlər. Milli Məclisin Sədri TÜRKPА çərçivəsində mühüm model qanunvericilik bazasının formalaşdırılmasını vurğulayıb.

Qeyd edilib ki, birgə işin əsas istiqamətlərindən biri kimi seçki və referendumların müşahidəsi də uğurla həyata keçirilməkdədir. Bu, həm TÜRKPА-nın beynəlxalq müşahidəçilik institutu kimi rolunun və nüfuzunun güclənməsinə xidmət göstərir, həm də parlamentlər arasında təcrübə mübadiləsi elementi kimi çıxış edir. Spiker fərslədən istifadə edərək, qırğız və qazax hökumətlərinin uğurla keçirilmiş seçkiləri və Konstitusiyaya referendumu münasibəti ilə təbrik edib.

Milli Məclisin Sədri diqqətə çatdırıb ki, TÜRKPА üzv ölkələrin parlamentləri arasında əməkdaşlığı yeni istiqamətlər üzrə daha da genişləndirməyə imkan verir. Bu baxımdan, o, Qadın Parlamentarilər Qrupunun və Gənc Parlamentarilər Qrupunun işinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Gənc parlamentarilərin rolunu qeyd edən spiker Sahibə Qafarova deyib ki,

Türk Dövlətləri Təşkilatının hazırkı Sədri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev təşkilata üzv ölkələrin Təhlükəsizlik Şuraları katiblərinin Beşinci Toplantısının iştirakçılarını ötən ay Bakıda qəbul edərək ölkələrimizin qarşılaşdığı təhdidlər haqda fikirlərini paylaşmış və təşkilatı gənclər siyasəti sahəsində fəal işləməyə dəvət edib. Spiker TÜRKPА-nı, o cümlədən gənc parlamentariləri də bu istiqamətdə səylərini gücləndirməyə çağırıb. Qeyd olunub ki, TÜRKPА-nın ən böyük xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, bu təşkilat ortaq mədəniyyətə, tarixə, dilə, milli-mənəvi dəyərlərə malik xalqların təmsilçilərini bir çətir altında birləşdirir. Bu isə parlament üzvlərinin məsuliyyətini daha da artırır.

Sahibə Qafarova bildirib ki, hazırkı dövrdə süni intellekt və texnoloji tərəqqi artıq müasir idarəetmənin və ölkələrin dayanıqlı inkişafının əsas elementinə çevrilib. Azərbaycanda bu istiqamət prioritet kimi müəyyən edilib. Milli Məclisin Sədri vurğulayıb ki, cari ilin fevral ayında Prezident İlham Əliyevin sədrliyi ilə ölkəmizin yeni rəqəmsal inkişaf strategiyasına həsr olunmuş müşavirə keçirilib, rəqəmsal inkişaf üzrə Fəaliyyət Planı təsdiqlənib. O, həmçinin Prezidentin fərmanı ilə Rəqəmsal İnkişaf Şurasının yaradıldığını, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Şuranın rəqəmsallaşma, elektron hökumət, süni intellekt və innovasiya sahələrində vahid yanaşmanı formalaşdırdığını və milli siyasəti əlaqələndirdiyini vurğulayıb.

Milli Məclisin bu istiqamətdə müvafiq hüquqi bazanın möhkəmləndirilməsi üzrə apardığı fəal işi qeyd edən Sahibə Qafarova deyib ki, ölkəmizin rəqəmsal transformasiyasını dəstəkləmək məqsədilə yeni qanunvericilik aktları qəbul edilir. Rəqəmsal texnologiyalar, innovativ məhsullar və texnologiyaların transferi kimi

anlayışlar milli qanunvericiliyə daxil edilir, süni intellektin hüquqi statusu müəyyən edilir.

Milli Məclisin Sədri qanunvericilik sahələri ilə yanaşı, Azərbaycan Parlamentinin texnoloji tərəqqinin yaratdığı imkanlardan öz fəaliyyətində də səmərəli istifadə etməsindən danışıb, qanunvericilik orqanının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində müasir texnoloji imkanlardan, rəqəmsal texnologiyalardan geniş istifadə olunması istiqamətində həyata keçirilən tədbirləri diqqətə çatdırıb.

Çıxışda həmçinin qeyd olunub ki, Türk Dövlətləri Təşkilatının ötən ilin oktyabrında Azərbaycanın Qəbələ şəhərində keçirilmiş 12-ci Zirvə Görüşünün Yekun Bəyannaməsində də süni intellekt sahəsində əməkdaşlığın əhəmiyyətinə xüsusi vurğu edilib. Artıq bu sahədə müsbət təcrübənin olduğunu bildirmə spiker Sahibə Qafarova bir neçə gün öncə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti cənab Kasım-Jomart Tokayev "Rəqəmsal İpək yolu" təşəbbüsü çərçivəsində iki ölkə tərəfindən reallaşdırılmış Trans-Xəzər Fiber-Optik Kabel Xəttinin açılışını qeyd edib.

Milli Məclisin Sədri xüsusilə vurğulayıb ki, süni intellekt və texnoloji tərəqqi yeni imkanlar formalaşdırdığı kimi, yeni çağırışlar, kibertəhlükəsizlik və informasiya təhlükəsizliyi sahəsində yeni risklər də yaradır. Bütün bunlar isə qeyd olunan sahədə qarşılıqlı fəaliyyəti daha da zəruri edir.

Çıxışına yekun vuran Milli Məclisin Sədri TÜRKPА-ya sədrliyi dövründə Qırğız Respublikası Joqorku Keneşinin Sədri Marlen Mamataliyevə uğurlar arzulayıb və 15-ci plenar iclasda aparılacaq müzakirələrin, qəbul ediləcək qərarların əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə böyük töhfə verəcəyinə inamını ifadə edib.

"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Qazaxıstan Respublikası Qurultayının Sədri ilə görüşüb

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Qırğız Respublikasına səfəri çərçivəsində Qazaxıstan Respublikası Qurultayının Sədri Aybek Dadebay ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, Aybek Dadebay ilk növbədə Qurultayın Sədri seçilməsi münasibətilə Sahibə Qafarovanın ünvanladığı təbriklə qeyd etmələrini bildirib.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Qazaxıstan arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin yüksək səviyyəsindən məmnunluq ifadə olunub, ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq və mütəfəqlik əlaqələrinin gündən-günə inkişaf etdiyi bildirilib, münasibətlərin inkişafında dövlət başçılarının rolunun mühüm olduğu vurğulanıb, liderlərin birgə səyləri nəticəsində əlaqələrin müxtəlif istiqamətlərdə inkişaf etdiyi qeyd olunub. Tərəflər parlamentlərimizin TÜRKPА çərçivəsində əməkdaşlığının əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Aybek Dadebay Azərbaycan Parlamentinə və ölkələrin bundan sonra da inkişaf et-

dirilməsində maraqlı olduqlarını bildirib. O, parlamentlərarası əməkdaşlığın həm ikitərəfli əsasda, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində genişləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Sahibə Qafarova Azərbaycan ilə Qazaxıstan arasında münasibətlərin möhkəm tarixi köklərə, ortaq mədəni-mənəvi dəyərlərə və xalqlarımızı birləşdirən qardaşlıq bağlarına əsaslandığını bildirib. O, dövlət

başçıları arasında mövcud olan dostluq münasibətlərinin ölkələrimiz arasındakı əlaqələrin inkişafına mühüm töhfə verdiyini vurğulayıb.

Milli Məclisin Sədri Aybek Dadebayı Qurultayın Sədri seçilməsi münasibətilə bir daha təbrik edib və parlamentlərarası əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsi istiqamətində birgə işləməyə hazır olduqlarını bildirib.

"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə QAFAROVA: "TÜRKPА qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı təşviq edən və beynəlxalq parlament diplomatiyasında fəal rol oynayan mühüm platformaya çevrilib"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova oktyabrın 20-də Qırğızıstanın Bişkek şəhərində TÜRKPА-nın 15-ci plenar iclasından sonra təşkilata üzv dövlətlərin parlament sədrlərinin birgə mətbuat konfransında çıxış edib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, Sahibə Qafarova göstərilən yüksək diqqətə və qonaqpərvərliyə görə Qırğızıstan tərəfinə minnətdarlığını bildirib. O bildirib ki, rəsmi səfər çərçivəsində Qırğız Respublikası Joqorku Keneşinin Sədri Marlen Mamataliyevlə nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə keçirilən görüşdə parlamentlərarası əlaqələrin Azərbaycan ilə Qırğızıstan arasındakı mütəfəqlik münasibətlərinin ruhuna uyğun şəkildə daha da inkişaf etdiril-

məsi və möhkəmləndirilməsi məsələləri müzakirə olunub.

Çıxışda ötən illər ərzində TÜRKPА-nın əhəmiyyətli inkişaf yolu keçdiyi, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı təşviq edən və beynəlxalq parlament diplomatiyasında fəal rol oynayan mühüm platformaya çevrildiyi vurğulanıb. Bildirilib ki, assambleyanın şura və 15-ci plenar iclasları uğurlu olub,

toplantılarda təşkilatın ötən dövrdəki fəaliyyətinin yekunları nəzərdən keçirilib, qarşıdakı dövr üçün prioritetləri və əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunub.

Spiker plenar iclasın mövzusunun müasir dövrün çağırışları baxımından xüsusi aktuallıq daşıdığını diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, süni intellektin və texnologiyanın

nin sürətlə inkişaf etdiyi bir şəraitdə parlamentlərarası əməkdaşlığın yeni istiqamətlərini müəyyənəndirilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Bildirilib ki, TÜRKPА-nın 15-ci plenar iclasının nəticələri təşkilatın fəaliyyətinin daha da möhkəmlənməsinə və genişlənməsinə töhfə verəcək.

"Azərbaycan"

TÜRKPА-ya üzv dövlətlərin parlament sədrləri Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov ilə görüşüblər

Türk Dövlətləri Parlament Assambleyasının (TÜRKPА) 15-ci plenar iclası çərçivəsində təşkilata üzv dövlətlərin parlament sədrləri Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov ilə görüşüblər. Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova görüşdə iştirak edib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, dövlət başçısı görüşü qardaş ölkələr arasında dostluğun və qarşılıqlı etimadın bariz nümunəsi kimi dəyərləndirib və Qırğızıstanın TÜRKPА çərçivəsində əməkdaşlığın daha da in-

kişaf etdirilməsində maraqlı olduğunu bildirib. O qeyd edib ki, assambleyanın fəaliyyəti qardaş dövlətlər arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə, ticarət, iqtisadiyyat, nəqliyyat, energetika, rəqəmsal texnologiyalar və humanitar sahələrdə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsinə xidmət edir.

Görüşdə çıxış edən Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Türk Dövlətləri Parlament Assambleyasının 15-ci plenar iclası çərçivəsində qardaş Qırğızıstanla olmaqla məmnunluğunu bildirərək, göstərilən yüksək diqqətə və qonaqpərvərliyə görə təşəkkür edib. O, Qırğızıstanın əldə etdiyi sosial-

iqtisadi uğurların ilk növbədə müdrik rəhbərliyin, gərgin işin nəticəsi olduğunu vurğulayıb və qardaş ölkələrin təmsilçiləri olaraq Qırğızıstanın uğurlarına sevincdiklərini bildirib.

Görüşdə parlamentlərarası əməkdaşlığın inkişafında, ineqrasiya proseslərinin dəstəklənməsində və qardaş dövlətlər arasında əlaqələrin genişləndirilməsində TÜRKPА-nın əhəmiyyəti vurğulanıb. Həmçinin Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi, eləcə də ortaq dəyərlərin və türk xalqlarının milli kimliyinin qorunub saxlanılması məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Qadın sahibkarlığına həsr olunmuş onlayn forum keçirilib

Oktyabrın 20-də Mərkəzi Asiya və Azərbaycan Qadın Liderlərinin Dialoqu çərçivəsində "Mərkəzi Asiya və Azərbaycanda qadın sahibkarlığı: iqtisadi inteqrasiya, yeni imkanlar və davamlı regional əməkdaşlıq" mövzusunda onlayn biznes-forum keçirilib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, forumda çıxış edən Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova qadınların iqtisadi fəaliyyətə cəlb olunmasının inklüziv və davamlı inkişaf üçün əhəmiyyətini vurğulayıb, qadın sahibkarlığının yeni iş yerlərinin açılmasına töhfə verdiyini bildirib.

Komitə sədri Azərbaycanda bu sahədə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, qadınların maliyyə resurslarına çıxışının asanlaşdırılması, təlim və mentorluq proqramlarının həyata keçirilməsi istiqamətində görülən işlərdən bəhs edib. O, Azərbaycan və Mərkəzi Asiya ölkələri arasında qadın sahibkarlığı sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini qeyd edib.

Biznes-forumda "İdeyadan global bazara: qadın sahibkarlığının yeni imkanları" və "Qadın sahibkarların əməkdaşlığı: birgə layihələr və dayanıqlı iqtisadi tərəfdaşlıq" mövzularında sessiyalar keçirilib. Sessiyalarda qadın sahibkarların beynəlxalq bazarlara çıxışı, birgə biznes layihələrinin həyata keçirilməsi və regional iqtisadi

əməkdaşlığın genişləndirilməsi məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Tədbirdə Özbəkistan Ali Məclisi Senatının Gənclər, qadınlar, mədəniyyət və idman məsələləri komitəsinin sədri Orziqul Koxixonova, Qazaxıstan Qurultayının İqtisadi siyasət, sahibkarlıq və energetika komitəsinin sədri Natalya Qodunova, Qırğızıstan Joqorku Keneşinin deputatı Mavlyuda Kalberdiyeva, Tacikistan Ali Məclisi Milli Məclisinin üzvü Ruxsona Vosifconzoda və Türkmənistan Senatıyaçılar və Sahibkarlar İttifaqının İdarə Heyətinin üzvü Ayna Durdiliyeva, sahibkarlar və digər rəsmi şəxslər çıxış ediblər.

"Azərbaycan"

Leyla Əliyevanın, Oğulcahan Atabayevanın və Saida Mirziyoyevanın üçtərəfli görüşü olub

Oktyabrın 20-də Türkmənistanın paytaxtı Aşqabad şəhərində Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın, Qurbanqulu Berdiməhəmmədov adına Qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara yardım üzrə Xeyriyyə Fondunun tibb sahəsi üzrə vitse-prezidenti Oğulcahan Atabayevanın və Özbəkistan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri Saida Mirziyoyevanın üçtərəfli görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Qurbanqulu Berdiməhəmmədov adına Qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara yardım üzrə Xeyriyyə Fondunun tibb sahəsi üzrə vitse-prezidenti

Oğulcahan Atabayeva Aşqabadda keçiriləcək MAMA "Ana təbiət" beynəlxalq incəsənət sərgisinin ölkələri ümumi mədəniyyətlər və sosial-humanitar məsələlərə oxşar baxışlar əsasında birləşdirən mühüm hadisə olduğunu bildirib.

Xüsusilə ətraf mühitin mühafizəsinə, eləcə də regional və beynəlxalq qurumlar çərçivəsində əməkdaşlığa diqqət çəkən Oğulcahan Atabayeva sərginin ətraf mühitin qorunması istiqamətində həmçinin real addım olacağına əminliyini ifadə edib.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva birgə səylərlə bir çox mühüm ekoloji layihəni həyata keçirməyin mümkünlüyünü vurğulayıb. Xeyriyyə Fon-

dunu ziyarət etdiyini xatırladan Leyla Əliyeva uşaqlara göstərilən yüksək qayğının şəxsən şahidi olduğunu bildirib və bugünkü sərginin xeyirxahlığa doğru daha bir addım olacağını deyib.

Özbəkistan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri Saida Mirziyoyeva qeyd edib ki, bu cür görüşlər yeni imkanlar açır, xüsusilə də insanlara qayğı göstərmək və gələcəyi bunun üzərində qurmaq kimi ümumi arzunu birləşdirməyə imkan verir. O vurğulayıb ki, hər bir uşaq üçün ən başlıca amil anasının yanında özünü qayğıkeşlik və təhlükəsizlik içərisində hiss etməsi, sevdiliyinə və hər zaman cəhdiləcəyinə əmin olmasıdır.

Leyla Əliyeva Milli Türkmən Xalçası Muzeyində olub

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva, Qurbanqulu Berdiməhəmmədov adına Xeyriyyə Fondunun tibb sahəsi üzrə vitse-prezidenti Oğulcahan Atabayeva və Özbəkistan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri Saida Mirziyoyeva oktyabrın 20-də Aşqabadda Milli Türkmən Xalçası Muzeyində olublar.

dınlrın çətinliklərə baxmayaraq sona çatdırdıqları ilk nəhəng xalça, həmçinin 2009-cu ildə xüsusi olaraq muzeyin yeni binası üçün toxunulmuş xalçalar qorunub saxlanılır. Muzeyin fondlarında 2000-ə yaxın nadir və qədim əl işi xalça məmulatları, o cümlədən XVII-XIX əsrlərə aid unikal nümunələr mövcuddur.

Sonra milli türkmən geyimlərinin moda sərgisi nümayiş

AZƏRTAC xəbər verir ki, ziyarət zamanı qonaqlara Türkmənistanın əl xalçalarının və tənəi olaraq qədim ənənələrə əsaslanan xalçaçılıq sənətini bu gün də uğurla qoruyub inki-

şaf etdiyi bildirilib. Qeyd olunub ki, bu məqsədlə yaradılmış və qiymətli eksponatların qorunduğu Xalça Muzeyində nadir və nəhəng nümunələr saxlanılır.

Vurğulanıb ki, burada 2001-2003-cü illərdə toxunulmuş və "Ginnesin Rekordlar Kitabı"na daxil edilmiş dünyanın ən böyük xalçası, İkinci Dünya müharibəsi illərində qa-

lunub. Nümayiş zamanı əl işi naxışlı ipək türkmən libasları, qədim milli, həmçinin müasir elementlərlə zənginləşdirilmiş geyimlər də geniş şəkildə təqdim edilib.

Aşqabadda MAMA "Ana təbiət" beynəlxalq incəsənət sərgisi açılıb

Oktyabrın 20-də Türkmənistanın paytaxtı Aşqabadda MAMA "Ana təbiət" beynəlxalq incəsənət sərgisinin açılış mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva, Qurbanqulu Berdiməhəmmədov adına Xeyriyyə Fondunun tibb sahəsi üzrə vitse-prezidenti Oğulcahan Atabayeva, Özbəkistan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının rəhbəri Səidə Mirziyoyeva, Türkmənistan akkreditə olunmuş diplomatik korpusun üzvləri və incəsənət nümayəndələri iştirak ediblər.

Açılış mərasimində çıxış edən Qurbanqulu Berdiməhəmmədov adına Xeyriyyə Fondunun tibb sahəsi üzrə vitse-prezidenti Oğulcahan Atabayeva incəsənətin və təbiəti

qorumağın xalqlararası münasibətlərdəki mühüm rolunu vurğulayıb. O, incəsənətin müxtəlif xalqları mədəniyyət baxımından yaxınlaşdırıb, insanların qəlbində gözəlliyə əməkdaşlığı inkişaf etdirir. Təqdim edilən qanun layihəsi radiobitə sahəsində yenilənmiş beynəlxalq qaydaların Azərbaycan Respublikası tərəfindən müvafiq bəyanatla təsdiq edilməsinə yönəlib. Bəyanat ölkəmizin suveren hüquqlarının və milli maraqlarının qorunmasına dair mövqeyini ifadə edir.

İclasda son olaraq "Elektron ticarət haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) müzakirəyə çıxarılıb. İqtisadiyyat Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini Kamran Əhmədov layihə barədə məlumat verərək bildirib ki, təklif olunan dəyişikliklər sözlükdən qanunda anlayış, prinsip və ödənişlərə dair bir sıra müddəaların müasir rəqəmsal ödəniş təcrübəsinə uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutur.

Qeyd olunub ki, layihəyə əsasən, "Elektron ticarət haqqında" qanunun yalnız ölkə ərazisində həyata keçirilən elektron ticarətə tətbiqini nəzərdə tutan müddəası ləğv edilir. Səhəddə habelə "POS-terminal" anlayışı dəqiqləşdirilərək, nağdsız ödənişlərin (o cümlədən təvassüz ödənişlərin) aparılması və nağd pul vəsaitinin alınması üçün nəzərdə tutulmuş avadanlıq, o cümlədən lazımi proqram

təminatı ilə təmin edilmiş mobil cihaz olaraq təqdim edilir. Bununla yanaşı, "texnoloji neytrallıq" anlayışı və müvafiq prinsip qanuna daxil edilir. Həmçinin ödənişin həyata keçirilməsi ilə bağlı müddəalar təkmilləşdirilir. Yeni redaksiyaya uyğun olaraq, satıcı tərəfindən ödəniş üsulları (o cümlədən nağdsız ödənişlərin POS-terminal, elektron pul kəsəsi və ya digər vasitələrlə aparılması) barədə məlumatların verilməsi təklif olunur. Digər dəyişikliyə əsasən, elektron ticarət çərçivəsində malların (işlərin, xidmətlərin) dəyərinin nağdsız ödənilməsi ödəniş xidməti təchizatçıları vasitəsilə həyata keçirilir.

Müzakirələrdə komitənin sədri Azər Əmiraslanov, komitə sədrinin müavini Azər Badamov, üzvləri Vüqar Bayramov, Əli Məsimli, Tahir Mirkişili, Ziyad Səmədzadə, Məşhur Məmmədov, Əlibala Məhərrəməzadə sənəd barədə fikirlərini, qeyd və təkliflərini bildiriblər.

İqtisadiyyat Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini Kamran Əhmədov, Dövlət Vergi Xidmətinin Beynəlxalq vergitutma və vergi monitorinqi baş idarəsinin Rəqəmsal iqtisadiyyat üzrə vergitutma şöbəsinin rəisi Çingiz Musayev qaldırılan məsələlərə aydınlıq gətiriblər.

Komitədə müzakirəyə çıxarılan qanun layihələrinin hər biri Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə edilib.

"Azərbaycan"

eləcə də bütün cəmiyyətin mühüm vəzifəsidir", - deyərək O.Atabayeva diqqətə çatdırıb.

Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva sərgidə nümayiş olunan əsərlər və iki ölkənin ortaq ekoloji məsələləri barədə

fikirlərini bölüşüb. O, sərgidə 35 ölkədən 62 rəssamın 116 əsərinin nümayiş olunduğunu, həmçinin burada türkmən rəssamların əsərlərinin də yer aldığını qeyd edib. Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti təqdim olunan hər bir əsərin təbiətini-

zın gözəlliyini, gücünü və kövrəkliyini özünəməxsus şəkildə üzə çıxaraaraq onu qorumağın nə qədər vacib olduğunu bir daha xatırladığını bildirib. Ekspozisiyanın ziyarətçilərdə zəngin emosiyalar yaradacağını və onlara ilham bəxş edəcəyini qeyd edən Leyla Əliyeva deyib: "Azərbaycan ilə Türkmənistanı təkcə qədim tarix və mədəniyyət deyil, həm də ümumi təbii irsimiz olan Xəzər dənizi birləşdirir. Təəssüf ki, son 10 il ərzində Xəzər dənizində suyun səviyyəsi xeyli aşağı düşüb. Nəticədə Xəzər suitisi və nərəkimilər kimi nadir heyvanlar nəslilə təhlükəyə düşüb".

IDEA-nın fəaliyyətinə də toxunan Leyla Əliyeva qurumun istər Azərbaycan, istərsə də bütün dünyada bu cür problemlərin həllinə yönəlmiş çoxsaylı layihələr həyata

keçirdiyini diqqətə çatdırıb. Sonra qonaqlar sərgidə nümayiş etdirilən əsərlərlə tanış olublar.

Ekspонатlar sırasında Türkmənistanın dekorativ-təbii sənət nümunələrini də yer alıb. Burada milli musiqi alətləri, xalçalar, milli baş geyimləri, qədim zینət əşyaları, həmçinin türkmən xalqının maddi-mədəni irsini əks etdirən nümunələr sərgilənir.

Qeyd edək ki, MAMA "Ana təbiət" beynəlxalq incəsənət sərgisi Azərbaycan da daxil olmaqla, bir çox ölkədən sənətkarları bir araya gətirərək incəsənət vasitəsilə planetimizi gələcək nəsillər üçün qorumağa çağırır. Burada fərqli instalyasiya, rəsm, toxuculuq və multimedia nümunələri vasitəsilə müasir dövrün ekoloji və sosial problemləri ilə səsleşən hekayələr təqdim edilir.

"Elektron ticarət haqqında" qanunun bir sıra müddəaları rəqəmsal ödəniş təcrübəsinə uyğunlaşdırılır

Oktyabrın 20-də Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin növbəti iclası keçirilib. Milli Məclisin Matbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin verilən məlumata görə, iclasda 6 məsələ müzakirə edilib.

Komitənin sədri Azər Əmiraslanov birinci məsələnin Hafiz Mahir oğlu İsmayilbəylinin Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının auditoru vəzifəsinə namizədlərinə dair rəy barəsində olduğunu bildirib. O, Hesablama Palatasının Milli Məclis tərəfindən yaradılan ali audit orqanı olduğunu, Palatının auditorlarının parlament sədrinin təqdimatı əsasında vəzifəyə təyin edildiyini diqqətə çatdırıb.

Sonra iclasda "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə (üçüncü oxunuş), "Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə (ikinci oxunuş), "Banklar haqqında" və "Qiymətli kağızlar bazarı haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə (ikinci oxunuş) qanun layihələri müzakirə olub.

İclasda habelə "Qismən yenilənmiş Radiobitə Rəqlamenti və onun əlavələri"nin təsdiq edilməsi haqqında qanun layihəsi təqdim edilib. Məsələ barədə məlumat verən komitənin üzvü Zaur Şükürov bildirib ki, Radiobitə Rəqlamenti radiotezlik spektrindən və peyk orbiətilərindən istifadəni beynəlxalq

səviyyədə tənzimləyən müqavilədir. Onun əsas məqsədi radiotezliklərdən səmərəli və razılaşdırılmış istifadəni təmin etmək, radiobitə xidmətlərinin işinə zərərli maneələrin qarşısını almaq və bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlığı inkişaf etdirir. Təqdim edilən qanun layihəsi radiobitə sahəsində yenilənmiş beynəlxalq qaydaların Azərbaycan Respublikası tərəfindən müvafiq bəyanatla təsdiq edilməsinə yönəlib. Bəyanat ölkəmizin suveren hüquqlarının və milli maraqlarının qorunmasına dair mövqeyini ifadə edir.

İclasda son olaraq "Elektron ticarət haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) müzakirəyə çıxarılıb. İqtisadiyyat Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini Kamran Əhmədov layihə barədə məlumat verərək bildirib ki, təklif olunan dəyişikliklər sözlükdən qanunda anlayış, prinsip və ödənişlərə dair bir sıra müddəaların müasir rəqəmsal ödəniş təcrübəsinə uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutur.

Qeyd olunub ki, layihəyə əsasən, "Elektron ticarət haqqında" qanunun yalnız ölkə ərazisində həyata keçirilən elektron ticarətə tətbiqini nəzərdə tutan müddəası ləğv edilir. Səhəddə habelə "POS-terminal" anlayışı dəqiqləşdirilərək, nağdsız ödənişlərin (o cümlədən təvassüz ödənişlərin) aparılması və nağd pul vəsaitinin alınması üçün nəzərdə tutulmuş avadanlıq, o cümlədən lazımi proqram

təminatı ilə təmin edilmiş mobil cihaz olaraq təqdim edilir. Bununla yanaşı, "texnoloji neytrallıq" anlayışı və müvafiq prinsip qanuna daxil edilir. Həmçinin ödənişin həyata keçirilməsi ilə bağlı müddəalar təkmilləşdirilir. Yeni redaksiyaya uyğun olaraq, satıcı tərəfindən ödəniş üsulları (o cümlədən nağdsız ödənişlərin POS-terminal, elektron pul kəsəsi və ya digər vasitələrlə aparılması) barədə məlumatların verilməsi təklif olunur. Digər dəyişikliyə əsasən, elektron ticarət çərçivəsində malların (işlərin, xidmətlərin) dəyərinin nağdsız ödənilməsi ödəniş xidməti təchizatçıları vasitəsilə həyata keçirilir.

Müzakirələrdə komitənin sədri Azər Əmiraslanov, komitə sədrinin müavini Azər Badamov, üzvləri Vüqar Bayramov, Əli Məsimli, Tahir Mirkişili, Ziyad Səmədzadə, Məşhur Məmmədov, Əlibala Məhərrəməzadə sənəd barədə fikirlərini, qeyd və təkliflərini bildiriblər.

İqtisadiyyat Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini Kamran Əhmədov, Dövlət Vergi Xidmətinin Beynəlxalq vergitutma və vergi monitorinqi baş idarəsinin Rəqəmsal iqtisadiyyat üzrə vergitutma şöbəsinin rəisi Çingiz Musayev qaldırılan məsələlərə aydınlıq gətiriblər.

Komitədə müzakirəyə çıxarılan qanun layihələrinin hər biri Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə edilib.

"Azərbaycan"

Maliyyə Nazirliyində YAP-ın VIII Qurultayının nəticələri müzakirə edilib

Oktyabrın 20-də Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyində Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Nəsimi rayon təşkilatı üzrə ərazi ilk partiya təşkilatının müəviri keçirilib.

Nazirliyin inzibati binasında təşkil olunan tədbir Azərbaycan Respublikasının Prezidenti və partiyanın Sədri İlham Əliyevin YAP-ın VIII Qurultayındakı proqram xarakterli çıxışından irəli gələn tapşırıqların müzakirəsinə həsr edilib.

Müsavirə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin və ölkəmizin davamlı inkişafı naminə ardıcıl fəaliyyət göstərir. Nazir müavini YAP-ın VIII Qurultayında Prezident İlham Əliyevin çıxışında səsləndirilən əsas fikirlərə və qarşıya qoyulan vəzifələrə toxunub. O, qurultayda müəyyən edilmiş istiqamətlər üzrə fəaliyyətin təşkilinin, ilk ərazi partiya təşkilatlarının işinin səmərəliliyinin artırılmasının və partiya üzvlərinin ictimai-siyasi proseslərdə fəal iş-

Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsi, milli maraqların müdafiəsi və ölkənin davamlı inkişafı naminə ardıcıl fəaliyyət göstərir. Nazir müavini YAP-ın VIII Qurultayında Prezident İlham Əliyevin çıxışında səsləndirilən əsas fikirlərə və qarşıya qoyulan vəzifələrə toxunub. O, qurultayda müəyyən edilmiş istiqamətlər üzrə fəaliyyətin təşkilinin, ilk ərazi partiya təşkilatlarının işinin səmərəliliyinin artırılmasının və partiya üzvlərinin ictimai-siyasi proseslərdə fəal iş-

tirakının əhəmiyyətini vurğulayıb.

YAP Nəsimi rayon təşkilatının sədri Azər Süleymanov isə çıxışında dövlət başçısının qurultayda müəyyənləşdirdiyi strateji hədəflər, Azərbaycanın müasir inkişaf modeli, ölkəmizin siyasi və iqtisadi qüdrətinin artırılması, milli maraqların qorunması, eləcə də beynəlxalq müstəvidə mövqelərinin daha da möhkəmləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdən bəhs edib. O bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin

yürütdüyü siyasət Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunu gücləndirir və milli maraqlarını etibarlı şəkildə təmin edir.

Daha sonra çıxış edən digər partiya üzvləri Yeni Azərbaycan Partiyasının yarandığı gündən etibarən keçdiyi şərəfli inkişaf yolundan bəhs edib, ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında oynadığı aparıcı rolu və cəmiyyətdə qazandığı yüksək etimadı xüsusi vurğulayıblar.

Müzakirələrdə Yeni Azərbaycan Partiyasının cəmiyyətdəki mövqeyinin daha da gücləndirilməsi, partiya üzvlərinin ictimai-siyasi proseslərdə fəal iştirakının təmin olunması, gənclərə işin genişləndirilməsi və təşkilatdaxili əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi məsələləri diqqət mərkəzində olub.

Tədbir Yeni Azərbaycan Partiyasının himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

"Azərbaycan"

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Cənubi Qafqazda formalaşan yeni geopolitik realılıq bütövlükdə regionun taleyini və gələcək inkişaf istiqamətlərini köklü şəkildə dəyişdi. Onilliklər boyu münaqişə və gərginlik ocağı kimi tanınan bölgəmiz, məhz Azərbaycanın daxili və xarici siyasətdə nümayiş etdirdiyi qətiyyət, hərbi zəfər və diplomatik təşəbbüs-karlıq sayəsində sülhün, tərəqqinin və əməkdaşlığın nümunəvi ünvanına çevrildi. Dünyanın global müharibələr və siyasi təlatümlərlə çalxalandığı bir dövrdə Cənubi Qafqazda əldə olunan de-fakto barış mühiti beynəlxalq sammitlərdə təqdir edilən mühüm nailiyyətdir.

Regiona barış gətirən qətiyyətli siyasət

İlham ƏLİYEV: "Sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır"

Sülhü kövrək edən əsas məqamlar

Lakin bu sülh mühtitinin nə qədər həssas mərhələdə olduğunu ön dəqiq və realılığa əsaslanan şəkildə Prezident İlham Əliyev Bakıda Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müsəvirinin (AQEM) 7-ci Zirvə Görüşündəki nitqində belə ifadə verdi: "Biz müharibədə qalib gəldik, işğalçıları torpaqlarımızdan qovduq. Lakin 30 illik əzablar, soyqırım, şəhər və kəndlərimizin dağıdılmasına görə onlardan qisas almadıq. Biz döyüş meydanında qisas aldığ və Ermənistanla sülh təklif etdik".

Dövlətimizin başçısı vurğulayıb: "Burada da xalqımızın mənəvi keyfiyyətləri bir daha özünü büruzə verdi. Biz artıq məğlub vəziyyətdə olana zərbə endirməmişik. Biz xalqımızın bu qədər əzabına bais olmuş barbarların və uşaq qatillərinin səviyyəsinə enmədik. Biz sülh təklif etdik və bir ildən bir az çoxdur ki, sülh içində yaşayırq. Bu sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır".

Bu günlərdə Prezident İlham Əliyevin sosial media hesablarında Vətən müharibəsi ilə bağlı paylaşılan növbəti videoqarxıda da məhz bu mesaj verilib: "Sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır".

Bu günlərdə Prezident İlham Əliyevin sosial media hesablarında Vətən müharibəsi ilə bağlı paylaşılan növbəti videoqarxıda da məhz bu mesaj verilib: "Sülh hələ də kövrəkdir, onu qorumaq və möhkəmləndirmək lazımdır".

Prezidentin bu xəbərdarlığı günümüzün ən aktual siyasi realılığını özündə əks etdirir. Həqiqətən də, döyüş meydanında qazanılmış qələbə və postmünaqişə dövründə bərqərar olunmuş nisbi sakitlik hələ yekun nəticə demək deyil. Sülhü kövrək edən əsas məqam tərəflər arasında de-fakto mövcud olan sakitliyin hüquqi müstəvidə - de-yure tam

möhkəmləndirilməməsi, Ermənistanın isə prosesi uzatmaqla bu kövrəkliyi risklətməsidir.

Azərbaycan Vətən müharibəsindən dərhal sonra qalib tərəf olmasına baxmayaraq, bölgədə əbədi əmin-amanlığın təmin olunması üçün Ermənistanla beynəlxalq hüququn normalarına əsaslanan 5 əsas prinsip təqdim etdi. Rəsmi Bakının bu humanist və uzaqgörən addımları sülh gündəliyinin əsasını qoydu. Ölkəmizin ardıcıl və qətiyyətli siyasəti nəticəsində vasitəçilərə, üçüncü tərəflərə lüzum qalmadan iki ölkə arasında birbaşa dialoqlar başladı. Bu birbaşa təmaslar tezliklə konkret və real nəticələrə yadda qaldı. Qazax rayonunun 4 kəndi Azərbaycana qaytarıldı. İki ölkə arasında sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası prosesinə start verildi, ilk sərhəd rədləri quraşdırıldı. Paralel olaraq diplomatik mərhələdə mühüm addımlar atılmağa başlandı. Ötən il Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhərində iki ölkə liderləri arasında görüş sülh prosesinə ciddi təkan verdi. Ardınca Ağ Evdə ABŞ Prezidenti Donald Trampın iştirakı ilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında Birgə Bəyannamə imzalandı. Eyni zamanda iki dövlət arasında sülh sazişinin mətni paraflandı.

Bütün bu addımlar Azərbaycanın regionda sülhün əsas memarı olduğunu bir daha təsdiqlədi.

İrəvanın sülh prosesini dondurmaq cəhdi mənasızdır

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Bağdad şəhərində keçirilən Xari-

ci İşlər Nazirləri Şurasının 52-ci sessiyasında qəbul edilən Bağdad Bəyannaməsində də Azərbaycan-Ermənistan arasında normallaşma prosesindəki irəliləyişlər, xüsusilə sazişin paraflanması alqışlanıb.

Lakin bütün bunlarla yanaşı, bölgədə sülh hələ də kövrək qalmaqda davam edir. Sülhün qorunması və möhkəmləndirilməsi hər iki tərəfin səmimi iradəsindən asılıdır. Azərbaycan de-fakto sülhü bərqərar etsə də, qarşı tərəfin hüquqi müstəvidə üzünə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməkdən yayınması, gələcəkdə revanşizm təhlükəsinin tam aradan qalxması sülhün kövrəkliyini saxlayan əsas amildir. Sülhü möhkəmləndirmək üçün iki ölkə arasında yekun sülh sazişi imzalanmalı və bütün hüquqi əngəllər aradan qaldırılmalıdır.

Hazırda İrəvanın sülhdən yayınmaq cəhdləri və ləngitmə taktikası müşahidə olunur. Belə ki, Ermənistan rəhbərliyi beynəlxalq ictimaiyyət qarşısında "sülhpərvor" imici yaratmağa çalışsa da, əməli addımlarda prosesi süni şəkildə uzatmaq, vaxt qazanmaq və sülh müqaviləsinin imzalanmasını gecikdirmək yolunu tutub.

Baş nazir Nikol Paşinyanın son bəyanatları İrəvanın qeyri-səmimiyyətini növbəti dəfə ifşa etdi. Övvəllər yeni konstitusiyasının qəbulunu və Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının aradan qaldırılmasını 2026-cı ilin sonu - 2027-ci ilin əvvəli ilə əlaqələndirən Paşinyan, indi sülh sazişinin imzalanması və ratifikasiyası məsələsini 2031-ci ilədək uzatmaq niyyətində olduğunu bildirib.

Sülh müqaviləsinin mətninin artıq razılaşdırıldığı, Vaşinqtonda paraflandıqı bir vaxtda məsələni daha 5 il uzatmaq cəhdi məhiyyətə Ermənistanın

sülh prosesini qeyri-müəyyən müddətə dondurmaq cəhdidir.

Ötən il Vaşinqton Zirvəsində sülh müqaviləsinin imzalanmamasının əsas səbəbi Ermənistan konstitusiyasının preambula hissəsində müstəqillik bəyannaməsinə istinadən Azərbaycana qarşı ərazi iddialarının yer almasıdır.

İƏT-in Bağdad Bəyannaməsində də Ermənistan tərəfinə İƏT üzv dövlətləri adından sülh sazişinin imzalanması istiqamətində yerdə qalan hüquqi və siyasi əngəllərin aradan qaldırılması ilə bağlı çağırış edilib.

Ermənistan öz konstitusiyasından bu iddiaları çıxarmadığı müddətdə gələcək münaqişələr üçün hüquqi zəmin yaratmış olur.

İrəvanın sülh prosesini ləngitmə taktikası Bakının prinsipial mövqeyini sarsıda bilməz. Çünki proseslər Azərbaycanın xeyrinə, Ermənistanın isə ziyanına işləyir.

Azərbaycan öz hərbi qüdrətini gündən-günə artırır, azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdə həyata keçirdiyi sürətli bərpa-quruculuq işləri sayəsində Böyük qayıdış proqramını uğurla reallaşdırır. Şərqlə Qərbin əsas nəqliyyat-logistika qovşağına çevrilən ölkəmiz global enerji təhlükəsizliyində strateji rol oynayır.

Bu kontekstdə sülhü süni şəkildə yubadan İrəvan regionun iri iqtisadi, enerji və nəqliyyat layihələrindən kənarda qalır. Onilliklər boyu yürütdüyü işğalçılıq siyasəti ilə "dalan ölkə"yə çevrilən Ermənistan bu uzatma taktikası ilə özünü yeni iqtisadi və siyasi təcridə məhkum edir.

Azərbaycan Cənubi Qafqazda de-fakto sülhü bərqərar edib. Bu sülhün kövrəkliyini aradan qaldırmaq, onu dayanıqlı və daimi etmək üçün Ermənistan vaxt qazanmaq taktikasına son qoymalıdır. İrəvan başa düşməlidir ki, zamanı uzatmaq bölgədəki realılığı və Bakının şərtlərini dəyişməyəcəli. Bu isə elə Ermənistanın özünə ziyanlıdır.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Müharibə cinayətlərinə hüquqi yanaşma siyasi pərəstisdən üstün olmalıdır

Oktyabrın 19-da Azərbaycan Respublikasının BMT-dəki daimi nümayəndəsi Tofiq Musayev BMT Baş Assambleyasının 81-ci sessiyasının altıncı komitəsində çıxışı zamanı müharibə cinayətlərinə görə məhkum edilmiş şəxslərin azadlığa buraxılması ilə bağlı çağırışlara münasibət bildirib. O, çıxışında cəzasızlığa qarşı mübarizə, münaqişə qurbanlarının hüquqlarının və davamlı sülhün təmin olunmasında ədalətin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Milli Məclisin deputatı Elman NƏSİROV qəzetimizə açıqlamasında bildirdi ki, son zamanlar müharibə cinayətlərinə görə məhkum edilmiş şəxslərə "siyasi məhbus" adının verilməsi istiqamətində çağırışlar səslənir ki, bu, qəbuledilməzdir. Beynəlxalq hüquqda belə hallara qarşı müvafiq mexanizmlər var. Belə ki, beynəlxalq hüquqda əsas meyar şəxsin hansı siyasi düşürgəyə mənsub olması deyil, onun konkret əməlləri, həmin əməllərin hüquqi təsnifatı və təqsirin qanuni qaydada sübuta yetirilməsidir. "Beynəlxalq humanitar hüquqa görə, müharibə cinayətləri törədən, bunun üçün ömrü verən, planlaşdırən və ya müvafiq hüquqi şərtlər daxilində törədilməsinə yardım göstərən şəxslər fərdi cinayət məsuliyyətinə cəlb olunurlar. Eyni zamanda Cenevrə konvensiyaları və beynəlxalq humanitar hüququn digər normaları ciddi pozuntuların aşarılmasına və məsul şəxslərin müvafiq hallarda ci-

nayət məsuliyyətinə cəlb olunmasına hüquqi əsaslar yəradır. Bəzən münaqişədə iştirak etmiş və ya keçmişdə siyasi, hərbi vəzifə tutmuş şəxslər özlərini ictimai, milli mübarizənin iştirakçıları, siyasi liderlər və ya milli maraqların müdafiəçiləri kimi təqdim edirlər. Belə yanaşmada onların törətdikləri cinayət əməlləri və cinayət ittihamları arxa plana keçirilir. Onların azadlığa buraxılmasını siyasi və humanitar tələb kimi irəli sürürlər. Bu, artıq siyasi manipulyasiyadır", - deyər o əlavə etdi.

Deputat qeyd etdi ki, bu, bir aksiomdur ki, yanaşma bir və dəyişməz olmalıdır. Bu məsələdə heç bir ikili standartlardan söhbət getməməlidir. Müharibə cinayətlərinə görə məsuliyyət siyasi simpatiya və ya anti-patiya deyil, beynəlxalq hüquq və sübutlar əsasında müəyyən edilməlidir.

Onun sözlərinə görə, ağır cinayətlərə görə cəzasızlığın qarşısının alınması beynəlxalq hüququn mühüm məqsədlərindən biridir və bu istiqamətdə işlər görülməlidir: "O ki qaldı Qarabağda Azərbaycan xalqına qarşı hərbi cinayətlər törətmiş, əli günahsız insanları qanına batmış və soyqırımı cinayətində iştirak etmiş şəxslərə - onlar Bakıda ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verdirilər və beynəlxalq hüquq, sübutlar və dəlillər əsasında mühakimə olundular. Onların cinayət əməlləri sübuta yetirildiyə hüquqi müstəvidə də cəzalarını aldılar".

E.Nəsirov vurğuladı ki, bu realılıq fonunda həmin şəxslərin azadlığa buraxılması, onlara "siyasi məhbus" adının verilməsi ilə bağlı iddialar tamamilə cəfəngiyyat, absurdur və heç bir hüquqi əsası yoxdur.

Ə.QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Makronun hakimiyyətinin güc tətbiqi avtoritar neoliberalizm modelinin göstəricisidir

Fransada son zamanlar kütləvi etirazlar zamanı təhlükəsizlik qüvvələrinin nümayişçilərə reaksiyası, xüsusilə də maktəblilərə və gənclərə qarşı tətbiq edilən güc üsulları həm daxili, həm də beynəlxalq müstəvidə dərin böhranın göstəricisinə çevrilib. Prezident Emmanuel Makron administrasiyasının idarəetmə metodları, sosial narazılıqları dialoqla həll etmək əvəzinə, polis aparatını ön plana çəkməsi və hüquqi mexanizmlərdən sort şəkildə istifadə etməsi ölkənin iddiasında olduğu liberal-demokratik dəyərlərindən uzaqlaşması xarakterini ahr.

mi, Avropa ölkələrində mülki əsəyişin qorunmasında istifadə olunmayan "döyüş silahları"nın Fransa polisi tərəfindən kütləvi şəkildə tətbiq edilməsi mütənəsiblik prinsipinə tamamilə ziddir. Hüquq müdafiəçilərinin hesablatlarında yer alan polis əməkdaşlarının şəxsi identifikasiya nömrələrini taxmaması və cəzasızlıq mühtitinin yaradılması insan hüquqları mexanizmlərinin dərin böhranından xəbər verir.

B.Məhərrəmov vurğuladı ki, Fransanın beynəlxalq arenada nümayiş etdirdiyi mövqe ilə daxili siyasətdə tətbiq etdiyi təcridə arasında ziddiyyət Emmanuel Makron administrasiyasının insan hüquqları, söz və sərbəst təpəlaşma azadlığına, sadəcə, geosiyasi təzyiq və xarici siyasət aləti kimi istifadə etdiyini aydın şəkildə üzə çıxarır: "Paris xarici ölkələrdəki dinc etirazları, ictimai narazılıqları dərhal "demokratiya tələbi" adlandıraraq digər dövlətlərə təqdimlər yağdırdığı, sanksiya hədədləri səsləndirdiyi halda, eyni hallar Fransanın öz şəhərlərində yaşananda tamamilə fərqli bir standart sərgiləyir. Öz ölkəsində pensiya islahatına, sosial ədalətsizliyə və təhsil problemlərinə qarşı küçələrə çıxan öz vətəndaşlarını, tələbə və maktəbliləri "xaos tərəfdarları" və ya "təhlükəsizlik təhdidi" elan edən Makron hökuməti sərbəst təpəlaşmaq azadlığını inzibati qadağalar, kütləvi həbslər və xüsusi təyinatlı polis gücü ilə boğmaqdan çəkinmir. Beynəlxalq müşahidəçilərin də vurğuladığı kimi, Paris üçün "humanizm" və "ifadə azadlığı" prinsipləri öz geosiyasi maraqlarına xidmət edəndə dəyərləri sayılır, məsələ Fransanın daxilindəki sistemli böhranlara və xalqın haqlı narazılığına gəldikdə isə bu prinsiplər tamamilə unudulur. Bu cür ikili standartlar yanaması nəticəsində Fransa başqa dövlətlərə dərs keçməyə çalışan "mədəni-siyasi təlimatçı" rolunu itirəcək, öz konstitusion dəyərlərinə və beynəlxalq öhdəliklərinə göz yuman avtoritar idarəetmə metodlarının girovuna çevrilib".

Deputat dedi ki, analitik baxımdan yanaşıqda baş verənəfr Fransa dövlətçiliyinin struktur böhranı ilə üz-üzə qaldığını göstərir. Makron hökuməti dərinləşən sosial bərabərsizliyi, inflyasiyanı, gənclərin gələcək qayğılarını və struktur problemlərini islahat və dialoq yolu ilə həll etmək imkanlarını itirdiyi üçün zorakılıq alətlərindən birbaşa idarəetmə vasitəsi kimi istifadə edir. Beynəlxalq mətbuatda, xüsusilə vurğulan ki, etirazçıların saxlanılması zamanı irqçi təhqirlərə və qanunsuz rəftara məruz qalması halları güc strukturlarının daxilində institusional problemlərin kök saldığını sübut edir. "Yeni görünər odur ki, özünü "insan hüquqlarının və demokratiyanın beşiyi" kimi qələmə verən Fransa daxili siyasətdə dinc etirazlara sort fiziki təzyiqlə, kütləvi həbslərlə və hərbi yüngümlü vasitələrlə cavab verməklə özünün mənəvi və siyasi reputasiyasına bərpəolunmaz zərbə vurur. Avropa hüquq müdafiəçilərinin və mediasının son bəyanatları da təsdiqləyir ki, təhlükəsizlik müləhizələrini fundamental insan azadlıqlarından üstün tutan bu idarəetmə tərəzi Fransanı iddia etdiyi demokratiya dəyərlərindən uzaqlaşdıraraq avtoritar sistemə əsaslanan dövlət olması reallığını üzə çıxartır", - deyər o əlavə etdi.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Fransanı xaosa sürükləyən yarıtmaz siyasət

Dünyaya "demokratiya" dersi keçmək istəyən Makron öz vətəndaşlarına güc tətbiq etməklə etiraz səslərini kəsməyə çalışır

Fransada günlərdir davam edən və gətirdikə miqyası genişlənən kütləvi etirazlar ölkədə dərin sosial-iqtisadi və siyasi böhranın mövcudluğunu bütün çıpaqlığı ilə göstərir. Oktyabr ayının ortalarından etibarən Paris, Marsel, Lion və digər iri şəhərləri bürüyən nümayişlər əvvəlcə təhsil sistemindəki problemlər və şagirdlərin narazılığı ilə başlasa da, çox keçmədi ki, ölkəni bürüyən xalq etirazına çevrildi.

Əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin kəskin şəkildə aşağı düşməsi, yaşayış xərclərinin artması, yanancağın bahalaşması və dövlət xidmətlərinin keyfiyyətinin pisləşməsi yüz minlərlə insanı küçələrə çıxardı. Hökumətin problemlərin köklü həllinə fokuslanmaq əvəzinə 800 mindən çox vətəndaşın qatıldığı etiraz aksiyalarına yönəli sort tədbirləri və polis zorakılığı isə gərginliyi daha da pik həddə çatdırdı.

Bu mənzərənin arxasında dayanan əsas amil Prezident Emmanuel Makronun illərdir yürütdüyü yarıtmaz iqtisadi siyasətdir. Hakimiyyətə gəldiyi gündən etibarən əhalinin rifahını təmin etməkdə acizlik nümayiş etdirən Makron administrasiyası yanlış qərarları ilə ölkəni bütünlüklə xaosa sürükləyib. Dövlət borcunun trilyonlarla avroya (3,6 trilyon avroya yaxın) çatdığı, inflyasiyanın və işsizliyin artdığı bir vaxtda hökumətin tətbiq etdiyi qərarlar narazılığı daha da artırıb. Ələlxüsus, daxilədə etirazların şiddətləndiyi böhran günlərində rəhbərliyin, o cümlədən Prezidentin ictimai çağırışlara biganə qalması, hətta istirahət görüntülərinin yayılması xalqın hiddətini bir qədər də alovlandırdı.

Limoges şəhərində tarixi bələdiyyə binasının yandırılması, yüzlərlə ticarət obyektlərinin ciddi zərər dəyməsi, mağazaların talan edilməsi və dövlət qurumlarına edilən hücumlar Makronun imicinə vurulan ağır zərbə olmaqla yanaşı, vəziyyətin nə dərəcədə nəzarətdən çıxdığını və hakimiyyətin illəkdəki proseslərə idarəetməni tamamilə itirdiyini göstərir. Əslində, insanların kütləvi şəkildə küçələrə axışması təsadüfi deyil. İqtisadi böhan, kommunal xərclərin kəskin yüksəlməsi və təhsildən səhiyyəyə qədər dövlət xidmətlərinin keyfiyyətinin aşağı düşməsi Fransa cəmiyyətində mövcud hökumətə dərin inamsızlıq və ümidsizlik yaradıb. Bu fonda müxəlif liderlər, o cümlədən Florian Filippo Makronu ölkəni bilərəkdən xaosa sürükləməkdə kəskin ittiham edərək dərhal istefaya çağırıblar. Etirazçılar da sosial tələblərlə kifayətlənmir, küçə və meydanlarda "Makron, istefa ver!" şüarları səsləndirirlər.

Cəmiyyətdə dərinləşən sosial parçalanma yalnız iqtisadi göstəricilərlə bitmir, həm də dövlətdə vətəndaş arasındakı siyasi bağların qopduğundan xəbəər verir. Makron adminis-

trasiyasının daxili resursları beynəlxalq ambisiyalara yönəltməsi ölkə daxilindəki radikallaşmanı və hakimiyyətə nifrəti idarəolunmaz həddə çatdırıb. Eyni zamanda hökumətin küçələrdəki iğtişaşları bəhanə edərək etirazları "təhlükəsizlik təhdidi" kimi qələmə verməsi, sort inzibati qadağaları, kütləvi cərimələr və komendant saati kimi metodların tətbiqi vəziyyəti partlayış həddinə çatdırıb.

Rəsmi Parisin etirazçılara qarşı nümayiş etdirdiyi sort münasibət beynəlxalq təşkilatların da diqqətindən yayınmayıb. Ümumdünya İsgəncə Ələyhinə Təşkilatın (OMCT) son hesabata Fransanın insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində kəskin gerilədiyini və ciddi problemləri olan ölkələr siyahısına daxil edildiyini təsdiqlədi. Təşkilatın açıqladığı faktlar göstərir ki, ölkədə tətbiq olunan sistemli polis zorakılığı, hüquq-mühafizə orqanlarının qanunsuz əməllərinə yaradılan cəzasızlıq mühiti və həbsxanalardakı dözülməz, ağır şərait rəsmi Parisin illərdir formalaşdırmağa çalışdığı "demokratik dövlət" imicinə kəskin zərbə vurur. Son iki ildə polisin sort müdaxilələri nəticəsində onlarla dinc vətəndaş həyatını itirib, yüzlərlə insan isə ömürlük şikəst olub. Böyük Britaniyanın nüfuzlu "Faynəşl Tayms" nəşrinin dərc etdiyi təhlil də Fransa hökumətinin acizliyini açıq şəkildə göz önünə sərüb. Nəşr qeyd edib ki, Fransa hakimiyyəti aksiyaların miqyasını, ümumiyyətlə, qiymətləndirə bilmir və küçə zorakılığının genişlənməsi dövlət institutlarına ictimai etimadı sıfıra endirir. Limoges bələdiyyə binasının yannması kimi hadisələr isə Emmanuel Makronun idarəçilik sisteminin çökdüyünü və ölkəni idarə etmək iqtidarında olmadığını göstərən bariz nümunələrdir.

Proseslərin digər düşündürücü tərəfi isə beynəlxalq təşkilatların və Avropa dövlətlərinin sərgilədiyi mövqedir. Başqa coğrafiyalarda baş verən hadisələri fərqli rəkurslardan

şərh edən insan hüquqları və demokratiya adı ilə digər ölkələrin daxil işlərinə müdaxilə etməyə çalışan Qərb təsisatları Fransada günlərlə davam edən etirazları və zorakılıq hallarını susqunluqla izləyirlər. Parisdə nümayişçilərə qarşı rezin güllələrin, sos qumbaralarının istifadə edilməsi, məktəblilərin ağır xəsarətlər alməsi faktları qarşısında Avropa qurumlarının "kor və kar" olması ikili standartların bariz nümunəsidir. Başqalarına demokratiya dersi keçməyə adət etmiş Fransanın da bu gün öz vətəndaşlarına yönəlik addımları rəsmi Parisin insan hüquqları dəyərlərini yalnız siyasi təzyiq aləti kimi istifadə etdiyini bir daha təsdiqləyir.

Fransadakı sosial-iqtisadi narazılıqlar illərdir yürüdüən xətalı və reallıqdan uzaq siyasətin, idarəçilik modelinin tam fiaskosudur. Daxili problemləri həll etmək əvəzinə, resursları xarici siyasi maraqlara qurban verən Makron hakimiyyəti Fransanı dərin xaosa sürükləyib. Dünyanın müxtəlif nöqtələrinə "demokratiya", "azadlıq" və "insan hüquqları" barədə mülahizələr oxuyan, başqa ölkələrin daxil işlərinə müdaxilə etməyi siyasi xəttə çevirən rəsmi Paris üçün ən böyük imtahan bu gün öz küçələrindədir. Makron hökumətinin bu sınaqdan necə çıxacağı yaxın günlərdə bəlli olacaq.

İsmayıl QOCAYEV, "Azərbaycan"

Beynəlxalq əməkdaşlıqda Azərbaycan dəst-xəti

Dünya tarixinə ümumi nəzər yetirdikdə görünür ki, bəşəriyyətin üz-ləşdiyi müəkkəb problemlərin həlli hər bir dövlətdən həmrəylik, qarşı-lıqlı etimad və ortaqlıqlarla tələb edir. Beynəlxalq hüququn universal prinsiplərinin formalaşması, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinə dair fundamental sənədlərin qəbul edilməsi, dövlətlərarası münasibətlərin hüquqi əsaslarının möhkəmləndirilməsi məhz bu zərurətdən irəli gəlmişdir. Bu təşəbbüslər dünyanın ortaqlıq dəyərlər ətrafında birləşmək iradəsini ifadə etməklə yanaşı, beynəlxalq əməkdaşlığın davamlı inkişafı üçün mühüm zəmin yaratmışdır.

Lakin global münasibətlər sistemi inkişaf etdikcə aydın olur ki, ortaqlıq dəyərləri boyan etmək qədər onları qorumaq və təhdidlərə qarşı birgə fəaliyyət göstərmək də vacibdir. Təsəffüf deyildir ki, Azərbaycan Respublikası müstəqilliyini bərpa etdiyi ilk dövrlərdən beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanan, milli maraqları beynəlxalq əməkdaşlıq imkanları ilə uzlaşdıran xarici siyasət həyata keçirmişdir. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi bu müdrik strategiyanın Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə müasir dövrün çağırışlarına uyğun şəkildə davam etdirilməsi ölkəmizin beynəlxalq münasibətlər sistemində fəal iştirakını, insanpərvər təşəbbüslərlə çıxış etməsini və müxtəlif dövlətlərlə arasında dialoqun inkişafına töhfə verəməsinə təmin etmişdir.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin bərpasından sonra regionda davamlı sülhün təmin edilməsi, nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələrinin inkişafı və iqtisadi əməkdaşlıq imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində irəli sürülən təşəbbüslər ölkəmizin təkəyə yeni reallıqların formalaşmasında deyil, onların sülh və tərəqqi naminə dəyərləndirilməsində də maraqlı olduğunu göstərir.

Beynəlxalq əməkdaşlığın bu dinamik inkişaf kursu dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin xüsusi diqqəti və onun sədaqət silahdaşı Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın ardıcıl, məqsədyönlü təşəbbüsləri sayəsində ictimai-siyasi münasibətlərdən sosial-iqtisadi inkişafa, milli-mədəni irsin qorunmasından humanitar əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə qədər geniş və çoxşaxəli istiqamətləri əhatə edərək qüdrətli ölkəmizin tərəqqisinə xidmət etməkdədir.

Bu gün Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyi yalnız global təşəbbüslərdə iştirak etməsi ilə deyil, həm də onların həyata keçirilməsi üçün öləvərişli zəmin yaratması ilə səciyyələnir. Qlobal Bakı Forumu kimi beynəlxalq dialoqlar platformalarında BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29), Ümumdünya Şəhərsalma Forumunun 13-cü sessiyasından (WUF13) Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) 7-ci Zirvə Görüşünə, eləcə də hüquq-mühafizə və antikorupsiya sahələrində beynəlxalq əməkdaşlıq təşəbbüslərinə qədər geniş fəaliyyət coğrafiyası ölkəmizin məhz global proseslərə verdiyi bu çoxşaxəli töhfələri açıqca boyan edir. Bu təşəbbüslərin mahiyyətində mühüm bir prinsip dayanır: global problemlərin həlli yalnız onların müzakirəsi ilə deyil, dövlətlərin birgə iradəsinin konkret qərarları və əməli addımlara çevrilməsi ilə mümkündür.

Azərbaycanın beynəlxalq əməkdaşlıq siyasətində xüsusi yer tutan istiqamətlərdən biri də ayrılmaz hissəsi olduğu islam dünyası ilə münasibətlərin möhkəmləndirilməsidir. Bu əlaqələrin kökləri yalnız diplomatik münasibətlərə deyil, əsrlər boyu formalaşmış ortaqlıq tarixi yaddaşla, mədəni irsə və mədəni dəyərlərə gedib çıxır. İslam dini Azərbaycan xalqının mədəni dünyasının və mədəni kimliyinin formalaşmasında mühüm rol oynamış, ölkəmizin tarixində və ictimai həyatında dərin izlər buraxmışdır. Bununla yanaşı, Azərbaycanın tarixən formalaşmış tolerantlik ənənələri və müxtəlif mədəniyyətlər arasında dialoqa verdiyi önəm islam dünyası ilə münasibətlərinin daha dərin məzmun almasına şərait yaratmışdır.

Həmrəylikdən əməkdaşlığa: Bakı islam dünyasının antikorupsiya səylərini birləşdirən yüksək səviyyəli görüşə evsahibliyi edəcək

Azərbaycanın islam dünyasındakı yeri: mədəni dəyərlərə əsaslanan beynəlxalq tərəfdaşlıq nümunəsi

Azərbaycan torpağı islam sivilizasiyasının zənginləşməsinə töhfə vermiş alimlərin, müfəkkirlərin və səmərəkarların yetişdiyi məkənlərdən biridir. Şərq intellektual ənənəsinin bu qədim diyarında yaşayıb-yaratmış müxtəlif nümayəndələrinin elmi, ədəbi və fəlsəfi irsi, Azərbaycan memarlığının nadir inciləri ölkəmizin islam mədəniyyətinə qatdığı dəyər zənginliyini bir daha nümayiş etdirir. Bununla yanaşı, Azərbaycanın tarixi təcrübəsi dini-mədəni irsə bağlılığın dünyəviləşmə, digər dinlərə və mədəniyyətlərə hörmətlə, müxtəlifliyin qorunması ilə uzlaşmasının mümkünlüyünü də göstərir. Ölkəmizdə formalaşmış multikulturalizm və dinlərarası dialoqlar ənənələri milli kimliyin mühüm xüsusiyyətlərindəndir. Bu təcrübə islamın mədəni dəyərlərinin yalnız keçmişin yadigarı kimi deyil, sülhün, qarşılıqlı hörmətin və birgəyaşayışın təşviqinə xidmət edən canlı irs kimi dərk edilməsinə imkan yaradır.

Dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin beynəlxalq tribunallardan islamofobiyanın müxtəlif təzahürlərinə qarşı ardıcıl və prinsipial çıxışlar etməsi, islam dininin terrorizmə və ekstremizmə eyniləşdirilməsinin yolverilməzliyini vurğulaması Azərbaycanın islam dünyası ilə həmrəyliyinin və dini ayrı-seçkilikə qarşı mübarizəyə verdiyi töhfənin bariz ifadəsidir.

Məhz bu tarixi, mədəni və siyasi zəmin Azərbaycan ilə islam dünyası arasında münasibətlərin inkişafı üçün öləvərişli əsas formalaşdırılmışdır. Ölkəmiz islam həmrəyliyini yalnız ümumi bəyanatlarla ifadə olunan prinsip kimi deyil, siyasi, iqtisadi, humanitar və mədəni əməkdaşlıq vasitəsilə möhkəmləndirilməli olan ortaqlıq məsuliyyəti kimi qəbul edir.

Bu baxımdan Azərbaycanın 1991-ci il dekabrın 8-də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına tamhüquqlu üzv qəbul edilməsi xüsusilə mühüm əhəmiyyətə malik ictimai-siyasi hadisədir.

Müstəqilliyini bərpa etmiş post-sovet respublikaları arasında İƏT-ə ilk üzv qəbul olunan ölkə kimi Azərbaycan həmin dövrdən etibarən islam dünyası ilə münasibətlərini ardıcıl

şəkildə inkişaf etdirmişdir. 2026-cı ildə üzlüyümüzün 35-ci ildönümünün tamamlanması gələcək əməkdaşlığın istiqamətlərini müəyyənləşdirmək baxımından xüsusi məna daşıyır.

İƏT-in Azərbaycan üçün əhəmiyyəti təşkilatın beynəlxalq münasibətlər sistemindəki mövqeyi ilə yanaşı, ölkəmizin suverenliyi və ərazi bütövlüyü məsələlərində nümayiş etdirdiyi dəstəklə də bağlıdır. Təşkilat uzun illər ərzində ölkəmizin ərazilərinin işğalı ilə əlaqədar qəbul etdiyi qətnəmələr və verdiyi bəyanatlarla Azərbaycanın beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyini dəstəkləmişdir. 2020-ci ildə Vətən müharibəsi nəticəsində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası və sonrakı mərhələdə azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması ilə bağlı İƏT-in nümayiş etdirdiyi həmrəylik də bu münasibətlərinin mühüm istiqamətlərindən biri olmuşdur.

Azərbaycan da öz növbəsində İƏT-in müdərəqqi məqsədlərinin həyata keçirilməsinə, üzv dövlətlər arasında əlaqələrin genişləndirilməsinə və islam dünyasının ümumi problemlərinin həlli istiqamətində birgə fəaliyyətə davamlı töhfə verməkdədir.

Ölkəmizin 2017-ci ili "İslam Həmrəyliyi İli" elan etməsi, həmin il IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarına evsahibliyi etməsi, Bakı, Naxçıvan və Şuşanın islam mədəniyyəti ilə bağlı beynəlxalq təşəbbüslərdə təmsil olunması bu yanaşmanın əyani nümunələrindəndir.

İƏT ilə əməkdaşlığın miqyası bu gün siyasi və mədəni əlaqələrin həddlərini aşaraq daha geniş sahələrə əhatə edir. İslam İnkişaf Bankı Qrupu ilə tərəfdaşlıq, təhsil sahəsində birgə təşəbbüslər, parlamentlərarası əlaqələr və yüksək səviyyəli beynəlxalq tədbirlər Azərbaycanın təşkilat çərçivəsində fəal iştirakının yalnız bir hissəsidir. Çoxşaxlı belə nümunələrdən biri kimi 2026-cı ilin iyununda Bakıda İslam İnkişaf Bankı Qrupunun illik toplantılarının keçirilməsi də ölkəmizin islam dünyasından iqtisadi dialoqlar və əməkdaşlıq üçün mühüm platforma rolunu oynamasını bir daha nümayiş etdirmişdir.

2027-ci ildə İƏT-in İslam Sammiti Konfransının 16-cı sessiyasının Azərbaycanca keçirilməsinin nəzərdə tutulması və ölkəmizin təşkilatla sədrliyi üzərinə götürəcək olması isə bu əməkdaşlığın yeni və daha intensiv mərhələyə qədəm qoyacağını göstərir.

Korupsiyaya qarşı mübarizədə islam həmrəyliyi

Korupsiya universal xarakter daşıyan bir problem olsa da, onun təzahür formaları cəmiyyətlərin tarixi inkişafı, sosial münasibətləri, idarəçilik ənənələri və mədəni xüsusiyyətləri ilə sıx bağlıdır. İslam dünyasına daxil olan ölkələrin birləşdirən ortaqlıq tarixi və mədəni bağlar, eləcə də dövlətçilik və ictimai münasibətlər sahəsindəki müəyyən oxşarlıqlar korupsiyayın ayrı-ayrı təzahürlərini və onun doğurduğu problemlərin müqayisə şəkildə öyrənilməsi üçün ələvərişli zəmin yaradır. Bu baxımdan ortaqlıq çətinliklərin birgə müzakirəsi, səmərəli milli təcrübələrin paylaşılmaları

sı və uğurlu mübarizə mexanizmlərinin qarşılıqlı öyrənilməsi antikorupsiya fəaliyyətinin daha məqsədyönlü və nəticəyönlü qurulmasına xidmət edə bilər.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının korupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində yaratdığı əməkdaşlıq mexanizmləri korupsiyaya cinayətlərinin transmilli xarakteri ilə yanaşı, həm də məhz bu zərurətdən irəli gəlir. Burada ortaqlıq mədəni dəyərlər üzv dövlətləri birləşdirən mühüm amil olsa da, müasir çağırışların həlli üçün hüquqi öhdəliklərin, peşəkar əlaqələrin və praktiki əməkdaşlıq vasitələrinin inkişafı da həlledici əhəmiyyət daşıyır.

Bu istiqamətdə mühüm addımlardan biri də İƏT-ə üzv dövlətlərin korupsiyaya qarşı mübarizə aparan hüquq-mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığın nəzərdə tutulan Məkkə əl-Mükərrəmə Konvensiyasının qəbul edilməsi olmuşdur. Sənəd təşkilatın əhatə etdiyi coğrafi məkənda antikorupsiya əməkdaşlığının hüquqi əsaslarının möhkəmləndirilməsinə və səlahiyyətli qurumlar arasında

əlaqələrin daha sistemli xarakter almasına xidmət edir.

Konvensiyanın mahiyyəti ümumi niyyətlərin bəyan edilməsindən daha genişdir. Onun əhəmiyyəti korupsiyaya cinayətlərinin aşdırılması zamanı məlumat mübadiləsinin, qarşılıqlı hüquqi yardımın, təcrübə paylaşımının və cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın müəyyənləşdirilməsi və bərpası istiqamətində əməkdaşlığın gücləndirilməsinə imkan yaratmasındadır.

Bununla belə, hər bir beynəlxalq sənədin real təsiri onun müddəalarının milli hüquq sistemlərində həyata keçirilməsindən, müvafiq qurumların hazırlığından və dövlətlər arasında praktiki əməkdaşlığın səviyyəsindən asılıdır. Buna görə də konvensiyanın imkanlarından istifadə edilməsi və onun tətbiqinə yönəlmis səylərin davam etdirilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

İƏT-in antikorupsiya gündəliyi və bu fəaliyyətdə Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun rolu

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müəyyən etdiyi strateji kursa uyğun olaraq, öz səlahiyyətləri çərçivəsində korupsiyaya qarşı mübarizənin səmərəli təşkilatı Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun fəaliyyətinin mühüm prioritetlərindən birini təşkil edir.

Son illər bu siyasətin davamı olaraq, xüsusilə 2020-ci ildən etibarən

qurumda həyata keçirilən sistemli islahatlar bu istiqamətdə institusional imkanların gücləndirilməsi ilə yanaşı, prokurorluğun milli hüquq-mühafizə mexanizmləri ilə beynəlxalq əməkdaşlıq arasında daha sıx və funksional əlaqə qurmasına da ələvərişli zəmin yaratmışdır. Çünki müasir dövrdə korupsiyaya qarşı mübarizənin effektivliyi yalnız cinayətlərin ölkə daxilində aşkar edilməsi və aşdırılması ilə deyil, həm də sərhədləri aşan cinayətkarlıq fəaliyyətinə qarşı çevik reaksiya verilməsi, eləcə də dövlətlər arasında qarşılıqlı hüquqi yardımın səmərəli təşkilatı ilə müəyyən olunur.

Məhz bu yanaşmadan çıxış edən milli prokurorluq orqanları ibtidai istintaqlar, qanunların icrasına nəzarət və dövlət ittihamının müdafiəsi sahəsindəki əsas fəaliyyətini beynəlxalq hüquqi əməkdaşlığın genişləndirilməsi, xarici tərəfdaşlarla əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və korupsiyaya qarşı mübarizə üzrə global təşəbbüslər

Xüsusilə vurğulayaq ki, Dohada keçirilən həmin mötəbər görüşün əsas nəticələri sırasında həm də Azərbaycan İƏT-ə üzv dövlətlərin antikorupsiya qurumları rəhbərlərinin Bürosunun sədr müavini seçilməsi, habelə üçüncü belə yüksək səviyyəli görüşün 2026-cı ildə ölkəmizdə keçirilməsinin yekdilliklə qərara alınması da daxil idi.

Cari il oktyabrın 27-28-də Bakıda keçiriləcək bu mühüm əhəmiyyətli görüş Azərbaycanın İƏT çərçivəsində fəal iştirakının, antikorupsiya əməkdaşlığına verdiyi önəm və beynəlxalq hüquqi əlaqələrin inkişafına dəstəyinin ifadəsidir. Eyni zamanda bu tədbir ölkəmizin islam dünyası ilə münasibətlərində tarixi-mədəni həmrəyliyin konkret olaraq hüquqi əməkdaşlıq fəaliyyəti məstəvisində möhkəmləndirilməsi baxımından da əlamətdardır.

Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv olan dövlətlərin hüquq-mühafizə

Konfransı və Ümumi Yığıncağı bu baxımdan əhəmiyyətli təcrübə formalaşdırılmışdır. Həmin tədbirlərin peşəkar səviyyədə təşkilatı Azərbaycan Prokurorluğunun beynəlxalq tədbirlərin hazırlanması və keçirilməsi sahəsində institusional imkanlarını nümayiş etdirməklə yanaşı, yeni təşəbbüslərin reallaşdırılması üçün də ələvərişli zəmin yaratmışdır.

Baş prokurorun müəyyən etdiyi istiqamətlər üzrə yerli təşkilat komitəsi tərəfindən həyata keçirilən hazırlıq işləri tədbirin beynəlxalq səviyyədə təmsiləməsi, peşəkar programın məzmun baxımından zənginləşdirilməsi, ikitərəfli və çoxtərəfli görüşlərin təşkilatı, habelə xarici iştirakçıların ölkəmiz haqqında məlumatlandırılması istiqamətlərini əhatə edir. Bu çərçivədə Azərbaycan Respublikasının hüquq sistemi, korupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən tədbirlər, rəqəmsallaşma təşəbbüsləri və digər aktual mövzular üzrə informativ materiallar hazırlanmış, milli tariximizin və mədəniyyətimizin təbliğinə xidmət edən sosial program formalaşdırılmışdır. Belə yanaşma tədbirin yalnız rəsmi müzakirələr üçün platforma kimi deyil, həm də ölkəmizin institusional təcrübəsinin, tarix və mədəniyyətinin beynəlxalq iştirakçılara təqdim olunması baxımından əhəmiyyətini artırır.

Hazırlıq prosesi çərçivəsində 2026-cı ilin iyun ayında İƏT nümayəndə heyətinin Azərbaycan səfəri olmuşdur. Səfər zamanı iyunun 17-də baş prokuror Kamran Əliyev ilə İƏT baş katibinin müavini Yousef Aldobeay arasında keçirilən görüşdə qarşılıqlı tədbirin təşkilatı ilə Yousef Aldobeayın başçılıq etdiyi İƏT nümayəndə heyəti arasında genişləndirilməsi görüşü keçirilmişdir. Görüş zamanı hazırlıq prosesinin ayrı-ayrı istiqamətləri müzakirə edilmişdir.

Hazırda yerli təşkilat komitəsi tərəfindən tədqiq edilmiş iş planına uyğun olaraq, İƏT Katibliyi və digər aidliyyəti dövlət qurumları ilə əməkdaşlıq şəraitində tədbirin təşkilatı məsələləri üzrə işlər davam etdirilir. Nəqliyyat, kommunikasiya, təhlükəsizlik, qeydiyyat, iştirakçıların qarşılanması və digər istiqamətlər üzrə hazırlıq tədbirləri görüşün programına uyğun şəkildə yerinə yetirilir.

Bakıda keçiriləcək 3-cü Nazirlər Görüşü haqqında ətraflı məlumatla tədbirin rəsmi internet sahifəsində tanış olmaq mümkündür: <https://oic2026baku.com/>

Qeyd edək ki, tədbirdə İƏT-ə üzv olan 57 dövlətdən 48-nin nümayəndələri olmaqla, ümumiliklə 250-dən artıq şəxsin iştirakı gözlənilir. İştirakçıların sırasında 30 dövlət qurumunun rəhbəri, səfirlər, beş beynəlxalq və regional təşkilatın rəhbəri və yüksək vəzifəli nümayəndələri, habelə üç müzakirəçi dövlətin təmsilçiləri yer alır. Bu təmsilçilik səviyyəsi görüşün İƏT məkənlində korupsiyaya qarşı mübarizə üzrə əməkdaşlıq inkişafı üçün əhəmiyyətli beynəlxalq platforma olduğunu göstərir.

İkigünlük tədbirin ilk günü olan 27 oktyabr tarixində iş programının müzakirəsi, qətnəmə layihələrinin baxılması, habelə müvafiq sənədlərin razılaşdırılması və digər bu kimi məsələlərin müzakirəsi nəzərdə tutulur.

Növbəti gün isə üzv dövlətlərin korupsiyaya qarşı mübarizə üzrə hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərlərinin, habelə beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinin çıxışları dinləniləcək. Günün yekununda qətnəmə layihələrinin və görüşün yekun hesabatının qəbul edilməsi planlaşdırılır.

Tədbir çərçivəsində həmçinin ikitərəfli və çoxtərəfli görüşlərin keçirilməsi, qarşılıqlı əməkdaşlıq imkanlarının müzakirəsi və müvafiq razılaşmaların əldə olunması da nəzərdə tutulur. Belə görüşlər iştirakçı dövlətlərin hüquq-mühafizə qurumları arasında birbaşa əlaqələrin qurulması, praktiki məsələlərin müzakirəsi və gələcək birgə fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi üçün ələvə imkanlar yaradılmasına xidmət edir.

Əminliklə qeyd etmək olar ki, Azərbaycanın evsahibliyi edəcəyi bu mötəbər beynəlxalq tədbir ölkəmizin antikorupsiya əməkdaşlığının inkişafına verdiyi töhfənin növbəti ifadəsi olacaqdır. Bakı görüşü bir tərəfdən İƏT üzv dövlətləri arasında qarşılıqlı etimadın və institusional əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcək, digər tərəfdən isə beynəlxalq səndərdə və siyasi bəyanatlarla ifadə olunan birgə mübarizə iradəsinin praktik əməkdaşlıq mexanizmlərinə çevrilməsi üçün yeni imkanlar yaradacaqdır.

Heydər MƏMMƏDOV, Azərbaycan Respublikası baş prokurorunun müavini, II dərəcəli dövlət adlıya müşaviri

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Azərbaycanın öndərliyi ilə türk dünyasının birliyi güclənir

Bu gün dünya gözümlərin qarşısında sürətlə dəyişir. Siyasi gərginliklərin artdığı, müharibələrin baş verdiyi və rəqəmsal texnologiyaların hər sahəyə nüfuz etdiyi bir dövrdə ölkələrin təkbaşına ayaqda qalması və öz maraqlarını qoruması gündən-günə çətinləşir. Məhz belə bir zamanda Mərkəzi Asiyadan Qafqaza, oradan da Avropa-yə qədər uzanan böyük bir coğrafiyada türk dövlətlərinin bir araya gəlməsi, sadəcə, tarixi bir arzusunun gerçəkləşməsi deyil, həm də qarşada ölkələrin birliyi qlobal səviyyəyə yüksəldən strateji addımdır.

Gələcəyi müəyyən edən strateji sahələrdə vahid cəbhə

Oktyabrın 12-də Prezident İlham Əliyevin Türk Dövlətləri Təşkilatına (TDT) üzv dövlətlərin əqli mülkiyyət qurumları rəhbərlərinin 2-ci görüşünün iştirakçılarına müraciəti isə bu böyük birliyin çatdığı yeni keyfiyyət mərhələsinə bir daha aydın şəkildə göstərir. Əgər illər əvvəl bu əməkdaşlıq daha çox orta soy-kök və mədəniyyət platforması kimi qəbul edilirdisə, bu gün Bakıdan verilən mesajlar tamamilə fərqli bir realiti ortaya qoyur. Türk dünyası artıq süni intellekt, rəqəmsallaşma, intellektual mülkiyyətin müdafiəsi və enerji təhlükəsizliyi kimi gələcəyi müəyyən edən strateji sahələrdə vahid cəbhə kimi çıxış edir. Azərbaycan bu böyük dəyişikliyin mərkəzində dayanaraq qarşada ölkələrin birliyi regional səviyyədən qlobal gücə çevirir.

Azərbaycanın xarici siyasətində türk dövlətləri ilə əlaqələr əsas istiqamət kimi müəyyənləşdirilib. Ölkəmizin bu yöndə həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət nəticəsində türk dövlətləri arasında siyasi, diplomatik, mədəni əlaqələrlə yanaşı, iqtisadiyyat, ticarət sahələrində də böyük uğurlar qazanılıb.

2009-cu ildə Naxçıvan Sazişi ilə təməli qoyulan Türk Şurası (hazırkı TDT) ötən dövr ərzində böyük inkişaf yolu keçib. Ölkəmiz bu təşkilatın həm ideoloji, həm də praktiki baxımdan güclənməsi üçün hər zaman ön sıralarda yer alıb.

Azərbaycan 2020-ci ildə qazandığı tarixi qələbə sayəsində həm də türk dünyasının etnosiyasi coğrafiyasını bərpə edərək qarşada ölkələr arasında birliyi daha da möhkəmləndirdi. Prezident İlham Əliyevin bu sahədəki xidmətləri TDT-nin İstanbul Zirvəsində təltif edildiyi "Türk Dünyasının Ali Ordeni" ilə yüksək qiymətləndirildi.

Bu günə qədər Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv ölkələrin liderlərinin işğaldan azad edilmiş ərazilərimizə səfərlər etmələri də ölkələrimizin həmrəyliyinə nümunələrdir. Qarşada ölkələr Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda həyata keçirilən bərpə və quruculuq işlərinə köməklərini göstərərək böyük qaydıda da dəstəklərini verirlər.

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə 2024-cü il iyulun 6-da Şuşada TDT-nin qeyri-rəsmi Zirvə görüşündə Qarabağ Bəyannaməsinin imzalanmasının isə xüsusi tarixi-siyasi əhəmiyyəti oldu.

Bu bəyannamə ilə qarşada dövlətlər "Qarabağ Azərbaycanıdır!"

həqiqətini bir daha dünyaya bəyan etdilər.

Müasir çağırışlar

Gələcəyin qlobal rəqəbatında geri qalmamaq üçün türk dövlətləri innovasiya və texnologiya sahəsində güclərini birləşdirirlər. Prezident İlham Əliyev Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv dövlətlərin əqli mülkiyyət qurumları rəhbərlərinin 2-ci görüşünün iştirakçılarına müraciətində bu vacib məqama da diqqət cəkib: "Süni intellektin, rəqəmsallaşmanın və digər yeni həllərin sürətli inkişafı əqli mülkiyyət sistemləri qarşısında yeni vəzifələr müəyyən edir. Bu prosesdə texnoloji tərəqqinin yaratdığı imkanlardan səmərəli yararlanmaqla yanaşı, müəllif və ixtiraların hüquqlarının etibarlı qorunması, innovasiyaların təşviqi və cəmiyyətin maraqları arasında optimal tarazlığın təmin edilməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir".

"Azərbaycanda rəqəmsal transformasiyanın sürətləndirilməsi, habelə süni intellektin tətbiqinin genişləndirilməsi sahəsində elmi tədqiqatların və ixtisaslı kadr potensialının gücləndirilməsi məqsədilə ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir" deyə ölkəmizin başçısı vurğulayıb ki, türk xalqlarının ortaq mədəni irsinin qorunması, onun mənimlənməsinin və təhrif olunmasının qarşısının alınması birgə fəaliyyətimizin aparıcı istiqamətlərindən biri olmalıdır.

Türk dünyasının Naxçıvanda atılan ilk tarixi addımlardan başlayan birlik yolu Qarabağ Bəyannaməsi ilə öz siyasi zirvəsinə çatdı. Prezident İlham Əliyevin 12 oktyabr Bakı müraciəti isə bu tərəfdaşlığın gələcəyin texnologiya və intellektual xəritəsini çizir. Artıq müasir dünyanın güc meyarları dəyişir. Təkcə coğrafi mövqe və ya hərbi güc deyil, elmi potensial, rəqəmsal transformasiya və mədəni

irsin qorunması ölkələrin gələcəyini müəyyən edir. Süni intellekt və yüksək texnologiyalar əsrində öz ortaq köklərinə söykənən, zəngin mədəni irsini yad təsirlərdən və təhriflərdən qoruyan, eyni zamanda elmi-innovativ potensialını bir araya gətirən türk dünyası tamamilə yeni bir inkişaf modelini ortaya qoyur.

Bu proses göstərir ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı məkanı artıq dünyada baş verən qlobal geosiyasi və iqtisadi gedişatın, sadəcə, izləyicisi deyil, həmin proseslərə istiqamət verən, qaydaları müəyyənləşdirən əsas güc mərkəzlərindən birinə çevrilir. Azərbaycanın bu yolda nümayiş etdirdiyi ardıcıl siyasi iradə, uzaqgörən strategiya və səmimi qarşılıqlı addımları isə vahid türk ailəsinin qlobal rəqəbatda ön sıralarda dayanmasını və tarixi zəfərlərini intellektual müstəvidə də davamlılığını təmin edən ən mühüm hərəkətvərici qüvvədir.

Dövlətimizin rəhbərinin TDT-yə üzv ölkələrin əqli mülkiyyət qurumları rəhbərlərinin 2-ci görüşünə ünvanladığı müraciətdə dediyi kimi: "Əminəm ki, Bakı görüşü zamanı aparılacaq müzakirələr, irəli sürüləcək təşəbbüslər əqli mülkiyyət institutları arasında əməkdaşlığın yeni mərhələyə yüksəlməsinə, türk dünyasının qlobal rəqəbatda geri qalmamasının təmin edilməsi məqsədilə hərtərəfli inkişaf üçün əlverişli mühitin formalaşmasına töhfə verəcəkdir".

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Fərid ŞƏFİYEY: "Orta dəhliz sabit və etibarlı bağlantılar üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır"

"Orta dəhliz mövzusu Asiya ilə Avropa arasında sabit və təhlükəsiz bağlantılara artan tələbat fonunda xüsusi aktuallıq kəsb edir. Dünya geosiyasi gərginliklərin baş verdiyi, bu böhranların isə hələ də həllini tapmadığı bir şəraitdə Orta dəhliz marşrutu üzərində yerləşən ölkələr sabit və etibarlı əlaqələr axtarırlar".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri **Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili və Multikulturalizm Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid ŞƏFİYEY** "Orta dəhliz və onun perspektivləri: Azərbaycan, Koreya və Avrasiya bağlantılarının gələcəyi" mövzulu tədbirdə deyib.

O qeyd edib ki, beynəlxalq platformalar və təşkilatlar bu baxımdan mühüm əhəmiyyət daşıyır. Məhz ötən həftə Azərbaycan Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirinin (AQEM) 7-ci Zirvə Görüşünə evsahibliyi edib. Bundan əvvəl Azərbaycanın Avropa İttifaqı və digər beynəlxalq platformalarla da fəal əlaqələri mövcuddur. "Eyni zamanda ölkəmiz Türk Dövlətləri Təşkilatının əsas hərəkətvərici qüvvələrindən biridir. Düşünürəm ki, bu gün müzakirə olunancaq məsələlər, xüsusilə Orta dəhliz vasitəsilə yükdaşıma-ların həcminin artması və ticarət əlaqələrinin genişlənməsi bu istiqamətdə atılan addımların əhəmiyyətini nümayiş etdirir", - deyər İdarə Heyətinin sədri vurğulayıb.

O bildirib ki, Azərbaycanın və Koreyanın ikitərəfli münasibətləri çərçivəsində ticarət və investisiya sahələrində də geniş perspektivlər mövcuddur. Azərbaycanın Koreya vətəndaşları üçün vizasız rejim tətbiq etməsi turizm əlaqələrinin genişlənməsinə, biznes imkanlarının artmasına və xalqlarımız arasında təmasların intensivləşməsinə töhfə verəcək. "Ümid edirik ki, turizm və biznes sahələrində əməkdaşlığın inkişafı ikitərəfli münasibətlərimizin əsas istiqamətlərindən birinə çevriləcək. Həmçinin bizim müntəzəm təmaslara və müzakirələrə ehtiyacımız var. Bu dialoqu təxirə salmamalı, əməkdaşlığın genişləndirilməsi və mövcud imkanların reallaşdırılması istiqamətində ardıcıl fəaliyyət göstərməliyik", - deyər F.Şəfiyev vurğulayıb.

Züleyxa ƏLİYEVA, "Azərbaycan"

Qovşaq coğrafiyamız qitələri qovuşdurur

Prezident İlham ƏLİYEV: "...Asiya ilə Avropanın kəsişməsində yerləşən Azərbaycan Avrasiya məkanında birləşdirici mərkəz kimi getdikcə daha böyük rol oynayır"

Asiyada təhlükəsizlik, sabitlik və dövlətlər arasında etimadın möhkəmləndirilməsi regional əməkdaşlığın əsas istiqamətlərindəndir. Məhz bu məqsədlə yaradılmış Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirə (AQEM) Asiya ölkələri arasında dialoqun və çoxtərəfli əməkdaşlığın inkişafı üçün önəmli platformadır.

Asiyanın beynəlxalq iqtisadi sistemdə rolunun artdığı və nəqliyyat-logistika marşrutlarının strateji əhəmiyyət qazandığı bir şəraitdə regional əməkdaşlıq platformaları xüsusi önəm kəsb edir. Rəqəmsallaşmanın iqtisadiyyatda rolunun artdığı bir dövrdə AQEM-in Bakıda keçirilən VII Zirvə Toplantısı xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Toplantı Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyinin gücləndirilməsi, Asiyada iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi və regional bağlantıların inkişafı üçün yeni imkanlar yaradır.

Azərbaycanın AQEM-ə sədrliyi Asiya məkanında yeni əməkdaşlıq körpülərinin qurulması, mövcud əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və siyasi dialoqun real nəticələrə zənginləşdirilməsindən dolayı əlamətdar mərhələdir. Ölkəmiz 17 dekabr 2024-cü ildə başladığı və 2024-2026-cı illəri əhatə edən sədrliyini "Daha güclü AQEM: Asiyada bağlantılar, rəqəmsallaşma və dayanıqlı artım" prioriteti üzərində qurub. Bunun mahiyyəti dövlətləri eyni masa ətrafında toplamaqdan çox onları ortaq məqsədlər, konkret təşəbbüslər və qarşılıqlı fayda əsasında bir araya gətirməkdir.

Çünki diplomatiyanın həqiqi gücü yalnız dialoqun qurulmasında deyil, həmin dialoqun insanların həyatına, iqtisadi münaibətlərə və regional inkişafa verdiyi töhfədə üzə çıxır.

Azərbaycanın sədrliyi AQEM-in fəaliyyət dairəsinin genişləndirilməsi və yeni əməkdaşlıq istiqamətlərinin formalaşdırılması ilə də diqqət cəkdir. 2025-ci ildə Qadınlar Şurasının və Maliyyə Sammiti mexanizminin yaradılması ilə bağlı qərarların qəbul edilməsi, aparıcı universitetlər arasında tərəfdaşlıq əlaqələrinin təşviqi təşkilatın əməkdaşlıq gündəliyinə yeni məzmun qazandırır. Bu təşəbbüslər göstərir ki, onun dayanıqlı olması üçün bilik mübadiləsi, maliyyə imkanları, insan kapitalı və müxtəlif sosial qrupların iştirakı da vacibdir.

İqtisadi əməkdaşlığın praktik müstəviyə daşınmasında biznes-forumlar və nəqliyyat-logistika sahəsində keçirilən tədbirlər xüsusi yer tutur. Bir tərəfdən istehsalçını yeni bazarlarla, digər tərəfdən investoru perspektivli layihələrlə birləşdirən bu platformalar Asiyanın iqtisadi xəritəsində yeni imkanların üzə çıxmasına şərait yaradır. Nəqliyyat dəhlizləri isə bu mənzərənin sadəcə coğrafi xətləri deyil, ölkələri, bazarları və iqtisadi maraqları bir-birinə bağlayan strateji arteriyalardır. Bu bağlantıların gücləndirilməsi ticarətin genişlənməsinə, logistika imkanlarının artmasına və regionun iqtisadi potensialının daha səmərəli reallaşdırılmasına xidmət edir.

Beləliklə, Azərbaycanın AQEM-ə sədrliyinin əsas xətti siyasi dialoqu real əməkdaşlığa, əməkdaşlığa isə davamlı nəticələrə çevirməkdir. Müxtəlif iqtisadi imkanlara və fərqli inkişaf prioritetlərinə malik ölkələri bir araya gətirən bu platformada yaradılan ortaq məqsədli gələcək üçün işlək mexanizmi etməkdir. Azərbaycanın xarici iqtisadi əlaqələri də bu əməkdaşlıq üçün əhəmiyyətli baza yaradır. Ticarət dövryyəsinin həcmi, ixrac imkanları və qeyri-neft-qaz sektorunun inkişafı ölkənin regional iqtisadi əlaqələrdə iştirakının miqyasını göstərən əsas göstəricilər sırasındadır.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2025-ci ildə Azərbaycanın xarici ticarət dövryyəsi 48,91 milyard dollara çatıb. Bunun 24,53 milyard dolları ixracın, 24,38 milyard dolları isə idxalın payına düşüb. Xarici ticarət dövryyəsinin əvvəlki illə müqayisədə 3,2 faiz artması ölkənin beynəlxalq iqtisadi əlaqələrinin genişləndiyini göstərir. Diqqətçəkmə məqamlardan biri də qeyri-neft-qaz məhsullarının ixracındakı artımdır. Bu məhsulların ixracı

3,63 milyard dollar təşkil edərək 8,1 faiz yüksəlib. Bu rəqəmlərin arxasında daha geniş iqtisadi mənzərə dayanır. Bu, ixracın şaxələndirilməsi, yeni bazarlara çıxış və yerli istehsalın beynəlxalq ticarət zəncirlərinə inteqrasiyasıdır. Məhz bu istiqamətlər Azərbaycanın AQEM çərçivəsində əməkdaşlıq imkanlarını genişləndirə biləcək sahələrdəndir. Asiya bazarlarına çıxışın asanlaşdırılması, ticarət proseslərinin sadələşdirilməsi və logistika xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi yerli istehsalçıları üçün yeni qapılar açır.

AQEM-in VII Zirvə Toplantısı Azərbaycanın sədrliyi dövründə görülməli işləri dəyərləndirmək və gələcək əməkdaşlığın istiqamətlərini müəyyənləşdirmək baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Növbəti mərhələdə əsas hədəf siyasi razılaşmaları konkret iqtisadi nəticələrə çevirmək, ticarət və investisiya əlaqələrinin genişləndirilmək, nəqliyyat və rəqəmsal bağlantıların gücləndirilmək olmalıdır.

Azərbaycan üçün AQEM çərçivəsində əməkdaşlıq tranzit imkanlarının artırılması və neft-dənkənar ixracın genişləndirilməsi baxımından yeni perspektivlər açır. Əsas məsələ bu potensialı real iqtisadi faydaya çevirməkdir. Çünki etimad dialoqla formalaşır, əməkdaşlıqla möhkəmlənir, davamlı inkişafı isə konkret nəticələr qazanır.

Ölkəmizin beynəlxalq mövqeyi möhkəmlənir

Azərbaycanın müstəqillik illərində qazandığı əsas uğurlardan biri beynəlxalq münasibətlər sistemində mövqeyini möhkəmləndirməsi və müxtəlif ölkələrlə əməkdaşlığını genişləndirməsidir. Bu gün respublikamız yalnız regional məsələlərdə deyil, beynəlxalq səviyyədə də fəal iştirak edir, dövlətlər arasında siyasi dialoqun inkişafına və əməkdaşlığın genişlənməsinə töhfə verir. Qarşıda illərdə Azərbaycanın bir sıra beynəlxalq təşkilatlarda üzvlüyünə gətirəcəyi məsuliyyətlər bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

2027-2028-ci illərdə Azərbaycan müxtəlif nüfuzlu beynəlxalq və regional təşkilatlarda sədrlik, həmsədrlik və evsahibliyi missiyalarını həyata keçirəcək. 2026-cı il oktyabrın 9-da Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində təşkil olunan MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında Prezident İlham Əliyev bu təşkilatla Azərbaycanın uğurlu əməkdaşlığından danışib. Dövlətimizin başçısı 35 illiyini qeyd edən MDB-nin ötən illər ərzində siyasi dialoqun dəstəklənməsi, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi və ölkələrimiz arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsi üçün ehtiyac duyulan platforma kimi özünü təsdiqlədiyini diqqətə çatdırıb. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın 2027-ci ildə MDB-yə həmsədrlik etməsi qərarına dəstək verilməsinə görə minnətdarlığını bildirib: "Biz bunu ölkəmizə olan yüksək etimadın əlaməti kimi qiymətləndiririk və ortaq məqsədlərin həyata keçirilməsində fəal iştirak etməyə hazırıq. Azərbaycan, həmçinin 2028-ci ildə MDB-yə sədrliyi öz üzvlüyə gətirməyə və həmin ilin payızında MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasına evsahibliyi etməyə hazırdır".

Azərbaycanın ilk dəfə MDB-yə sədrlik etməyə hazırlaşması ölkəmizin təşkilat daxilində əməkdaşlığın daha güclənməsinə təkan verəcək. Bu çərçivədə siyasi məsləhətləşmələrin, iqtisadi əlaqələrin, nəqliyyat və logistika əməkdaşlığının, eləcə də humanitar münasibətlərin genişləndirilməsi mühüm istiqamətlər ola bilər. Azərbaycanın "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərində artan rolu da bu sahədə əməkdaşlıq üçün əlverişli şərait yaradır.

Türkmənistan, Özbəkistan və Azərbaycanın bu prosesdəki ardıcıl iştirakı Mərkəzi Asiya və Cənubi Qafqaz arasında siyasi dialoqun əhəmiyyətini də ön plana çıxarır. Üç ölkənin iştirakı ilə formalaşan keçid mərhələsi regional əməkdaşlığın davamlılığı və MDB daxilində koordinasiyanın gücləndirilməsi baxımından əhəmiyyətlidir.

Azərbaycanın MDB-yə ilk dəfə sədrliyə hazırlaşması, eyni zamanda dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra keçilmiş müəkkəb siyasi yolun kontekstində dəyərləndirilməlidir. Belə ki, uzun illər Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri nəticəsində meydana çıxan siyasi realiaqlar ölkəmizin bir sıra regional proseslərdə iştirakına təsir göstərir. Ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpasından sonra yaranmış yeni şərait Azərbaycanın regional münasibətlərdə daha geniş gündəliklə çıxış etməsi üçün yeni imkanlar açır.

MDB-yə sədrlik həm də üzv dövlətlər arasında siyasi məsləhətləşmələrin, iqtisadi əlaqələrin, nəqliyyat və logistika əməkdaşlığının, humanitar mübadilənin və digər qarşılıqlı fəaliyyət istiqamətlərinin inkişafına töhfə vermək baxımından əhəmiyyətlidir. Azərbaycanın "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizlərində artan rolu bu istiqamətdə əməkdaşlıq üçün mühüm potensial yaradır.

Azərbaycanın beynəlxalq gündəliyində mühüm yer tutan digər hadisə 2027-ci ildə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının 16-cı İslam Zirvə Konfransının Bakıda keçirilməsi olacaqdır. Bu barədə Prezident İlham Əliyevin Bakıda keçirilən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) üzvlü olan dövlətlərin Parlament İttifaqı Konfransının 20-ci sessiyasının iştirakçılarına ünvanladığı müraciətdə qeyd olunub. Dövlətimizin başçısı müraciətində İƏT-də sədrliyin Azərbaycanı keçəcəyini də vurğulayıb: "2027-ci ildə Azərbaycanda İslam Zirvə Kon-

fransının 16-cı Sessiyası keçiriləcək və ölkəmiz İƏT-də sədrliyi öz üzvlüyə gətirəcək. Sədrliyimiz dövründə üzv dövlətlərin ümumi maraqlarının təşviqi, təşkilat çərçivəsində əməkdaşlığın dərinləşməsi, islam həmrəyliyinə möhkəmləndirilməsi və böyük gücə çevrilməsi məqsədilə birgə səylərin səfərbər olunması üçün əlimizdən gələni əsirgənməyəcəyik".

Ölkəmiz müstəqilliyini bərpə etdikdən sonra müsəlman dövlətləri ilə əlaqələrin inkişafına xüsusi diqqət yetirib. İƏT çərçivəsində əməkdaşlıq siyasi, iqtisadi, mədəni və humanitar münasibətlərin genişləndirilməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Respublikamızın paytaxtında düzənoləcək İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının 16-cı İslam Zirvə Konfransı üzv dövlətlər arasında dialoqun gücləndirilməsinə, iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsinə, elmi-texnoloji inkişaf və humanitar məsələlərin müzakirəsinə imkan yaradacaqdır.

Azərbaycanın xarici siyasətində türk dövlətləri və Mərkəzi Asiya ölkələri ilə əməkdaşlıq da mühüm yer tutur. Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində əlaqələrin inkişafı ortaq tarix və mədəniyyətlə yanaşı, nəqliyyat, enerji, ticarət, rəqəmsal inkişaf və qarşılıqlı investisiyalar kimi sahələri də əhatə edir. Orta dəhlizin imkanlarının genişləndirilməsi bu əməkdaşlığın əsas istiqamətlərindən biridir.

Respublikamızın əlverişli coğrafi mövqeyi Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Qafqaz və Avropa arasında əlaqələrin inkişafına yol açır. Nəqliyyat və logistika, enerji, ticarət və rəqəmsal infrastruktur sahələrində əməkdaşlığın yüksəlməsi həm ölkəmizin, həm də tərəfdaş dövlətlərin iqtisadi maraqlarına xidmət edir. Azərbaycan Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirəyə sədrliyi ilə də çoxtərəfli diplomatiyada fəal iştirakını davam etdirir. Bu platformada əsas məqsədlərdən biri Asiya dövlətləri arasında etimadın möhkəmləndirilməsi, siyasi dialoqun genişləndirilməsi və ortaq problemlərin həlli üçün əməkdaşlığın inkişafıdır. İnstitusional inkişaf, rəqəmsallaşma və dayanıqlı inkişaf məsələləri də bu baxımdan əhəmiyyətlidir.

Azərbaycanın Avropa dövlətləri ilə münasibətlərinin inkişafı da xarici siyasətin mühüm istiqamətlərindəndir. 2028-ci ilin mayında Avropa Siyasi Birliyiin Zirvə toplantısının ölkəmizdə keçirilməsi Avropa ilə siyasi dialoqun genişləndirilməsi və regional təhlükəsizlik məsələlərinin müzakirəsi baxımından da diqqətə layiqdir. Bu platforma müxtəlif dövlətlərin rəhbərlərini bir araya gətirərək ortaq problemlərin müzakirəsinə və qarşılıqlı anlaşmanın gücləndirilməsinə xidmət edir.

Azərbaycanın həm Avropa, həm də Asiya məkanında müxtəlif əməkdaşlıq formatlarında iştirakı onun beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsinə töhfə verir. Ölkəmizin enerji potensialı, nəqliyyat infrastrukturunu və mühüm tranzit mövqeyi bu əlaqələrin inkişafında xüsusi rol oynayır.

Əsas məqsəd imkanlardan səmərəli istifadə edərək dövlətlər arasında qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilmək, iqtisadi və humanitar əlaqələrinin genişləndirilmək, regional sabitliyi və beynəlxalq əməkdaşlığı uğurla davam etdirməkdir. Azərbaycanın qarşısında illərdə həyata keçirəcəyi diplomatik fəaliyyətin nəticələri ölkəmizin beynəlxalq mövqeyinin möhkəmlənməsi ilə yanaşı, regionlar arasında əlaqələrin inkişafı baxımından da əhəmiyyətlidir.

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

Elmi seminarda Azərbaycan üçün yeni aqrar model təqdim edilib

Elm və Təhsil Nazirliyinin İqtisadiyyat İnstitutunda növbəti daimi elmi seminar təşkil edilib.

İnstitutdan AZƏRTAC-a bildirilib ki, icraçı direktor dosent Famil Rüstəmovun sədrliyi ilə keçirilən seminara əməkdaşlarla yanaşı, universitetlərin və elmi-tədqiqat institutlarının tədqiqatçıları, eləcə də sahibkarlar qatılıblar. Seminarda İqtisadiyyat İnstitutunun şöbə müdürü iqtisad elmləri doktoru Yunus Sadiqov "Aqrar klasterlər və regional inkişaf: Azərbaycan üçün yeni model" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. Məruzədə Azərbaycanda kənd təsərrüfatının müasir vəziyyəti təhlil olunub, aqrar sahənin inkişafına mane olan bir sıra problemlərə, xüsusilə böyük potensiala malik kənd təsərrüfatı xammalının dəyər zənciri əsasında emal olunaraq hazır məhsula çevrilməsi prosesindəki çatışmazlıqlara diqqət yetirilib. Qeyd olunub ki, mövcud istehsal potensialının daha yüksək iqtisadi gəlirə çevrilməsi üçün fermer təsərrüfatları, emal müəssisələri, saxlama infrastrukturunu və bazarlar arasında davamlı əlaqələrin qurulması vacibdir. Bu baxımdan müstəqil təsərrüfatların regional dəyər zəncirlərində birləşdirilməsi aqrar klasterləşmə-

nin əsas istiqamətlərindən biri kimi qiymətləndirilib. Yunus Sadiqov regional klasterləşməyə mərhələli keçid modelini təqdim edərək regionları üç qrupa ayırıb. Birinci qrupa hazır xammal bazası və ilkin emal imkanları olan regionlar, ikinci qrupa aqrar potensialı mövcud olsa da, əlavə koordinasiya və infrastruktur tələb edən regionlar, üçüncü qrupa isə bərpa və tamamlayıcı xidmətlərin inkişafına ehtiyac duyulan Qarabağ və Şərqi Zəngəzur əraziləri daxil edilib.

Təqdimatda regional ixtisaslaşma əsasında Quba-Xaçmaz meyvəçilik klasterinin, Şəki-Zaqatala fındıq klasterinin, Astara çay və sitrus meyvələri klasterinin və digər regional aqrar klasterlərin yaradılması təklif olunub. Bununla yanaşı, klasterlərin təşkilatı modeli, regional ixtisaslaşma istiqamətləri, mərhələli klasterləşmə xəritəsi və əlaqələndirici idarəetmə mexanizmi Azərbaycan şəraitinə uyğun vahid çərçivədə təqdim edilib.

Məruzəçi aqrar klasterlərin yaradılması və səmərəli fəaliyyətinin təmin olunması üçün əsas fəaliyyət istiqamətlərini də diqqətə çatdırıb. Vurğulanıb ki, klasterləşmə prosesində istehsalçılar, emal müəssisələri, logistika və saxlama infrastrukturuna, eləcə də satış bazarları arasında koordinasiyanın gücləndirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Y. Sadiqov əsas nəticə olaraq qeyd edib ki, aqrar klasterləşmə regionların əsasən xammal istehsal edən ərazilərdən emal, logistika və bazar əlaqələrinə vasitəsilə yüksək əlavə dəyər yaradan aqrar-sənaye məkanlarına çevrilməsinə xidmət etməlidir. Bu modelin tətbiqi regional iqtisadi ixtisaslaşmanın gücləndirilməsinə, yerli istehsalın rəqəbat qabiliyyətinin artırılmasına və regionların sosial-iqtisadi inkişafına töhfə verə bilər.

"Şərqi Azəri"nin 20 yaşı tamam olur

"Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) layihəsinin operatoru BP şirkətindən aldığımız məlumata görə, "Şərqi Azəri" platformasının ilk neft hasilatının 20 ili tamam olur. Bu, nəhəng AÇG blokunun işlənməsi tarixində əlamətdar hadisələrdən biridir.

"Şərqi Azəri"dən ilk hasilat 2006-cı il oktyabrın 21-də əldə olunub və bununla da AÇG-nin tammiqyaslı işlənməsinin ikinci fazına tamamlanıb. İlk neft övələcədən qazılmış səkiş öncə qazma quyusunun birincisindən hasil olunaraq yeni sualtı boru kəməri vasitəsilə həmin il noyabrın 10-da Səngəçal terminalına çatdırılıb.

Ötən 20 il ərzində "Şərqi Azəri" AÇG-nin uğurlarında mühüm rol oynayıb. İndiyədək platformadan 645 milyon bareldən (87 milyon ton) çox neft hasil edilib. Bununla da "Şərqi Azəri" 1997-ci ilin noyabrında hasilata başlaması AÇG-dən 4,7 milyard barel ümumi neft hasilatına əhəmiyyətli töhfə verib.

"Şərqi Azəri" hazırda təhlükəsiz və etibarlı şəkildə öz fəaliyyətini davam etdirir. 2026-cı ilin üçüncü rübünün sonuna platformanın gündəlik orta hasilatı təxminən 46 min barel olub.

"Şərqi Azəri" obyektləri 48 quyu gövdəsi olan bir hasilat, qazma və yaşayış platformasından, qurudakı Səngəçal terminalına birləşmiş 30 düymlik sualtı boru kəməridən,

həmçinin bir sıra yataqarası boru xətləri və sistemlərindən ibarətdir.

Hazırda "Şərqi Azəri"də təxminən 170 nəfər çalışır və onların əksəriyyəti, o cümlədən platformanın hər iki meneceri azərbaycanlı mütəxəssislərdir.

İndiyədək platformadan ümumilikdə 39 quyu və çox sayda yan lülə qazılıb. Hazırda istismarda olan 36 quyudan 27-si hasilat, 8-i suvurma quyusu və biri şamların yenidən laylara vurulması üçün quyudur.

"Şərqi Azəri" yetkin işlənmə mərhələsində olan AÇG yatağından maksimum neftvermənin təmin olunmasında innovasiya və texnologiyaların gücünü nümayiş etdirməkdə davam edir. Bu yaxınlarda platformadan təhvil verilmis D18Z quyusunda təxminən 2000 metrədən çox açıq lülə hissesi qazılıb ki, bunun 1500 metrədən çoxu hədəf məhsuldarlığın daxilində qum hissəsindən keçib. D18Z quyusu indiyədək AÇG yatağından qazılmış quyular arasında ən geniş lay təməsinə malikdir və buradan əlavə dəyərin üzə çıxarılmasında qabaqcıl seysmik görüntüləmə, qazma və tamamlama texnologiyalarının rolunu bir daha vurğulayır.

"Şərqi Azəri" dünya səviyyəli bir dəniz obyektidir. O bundan sonra da hələ uzun illər AÇG-nin uğurlu gələcəyinə dəyərli töhfələr verməklə Azərbaycanın neft sənayesinin aparıcılarından biri olacaq.

"Azərbaycan"

Kənd təsərrüfatında məhsuldarlıq və aqrar inkişafın yeni hədəfləri

miyyətdə dərəcədə fərqlənir. Son statistik məlumatlara əsasən, donlu və donlu-paxlalı bitkilərin orta məhsuldarlığı ölkə üzrə hektardan 33,9 sentner təşkil etdiyi halda, bəzi rayonlarda bu göstərici 45 sentnerə çatır. Bu fərqlər regionların mövcud aqrar potensialından istifadə səviyyəsinin müxtəlif olduğunu və məhsuldarlığın artırılması üçün hələ də geniş imkanların mövcudluğunu göstərir. Belə fərqlərin yaranmasında təbii şəraitlə yanaşı, suvarma imkanları, toxumun keyfiyyəti, texnikadan istifadə, aqrotexniki tədbirlərin düzgün aparılması və təsərrüfatların idarə olunması mühüm rol oynayır. Bu nəticələr həm də onu göstərir ki, yüksək məhsuldarlıq əldə etmək üçün ölkənin özümdə kifayət qədər təcrübə mövcuddur.

İqlim dəyişiklikləri bu problemi daha da ağırlaşdırır. Quraqlıq dövrlərinin artması və yağıntıların qeyri-bərabər paylanması kənd təsərrüfatında yeni yanaşmalar tələb edir. Artıq əsas məsələ torpağa daha çox su vermək deyil, mövcud suyun hər kubmetrindən daha yüksək məhsul və gəlir əldə etməkdir.

Digər ciddi problem təsərrüfatların kiçik və parçalanmış olmasıdır. Kiçik fermerlərin müasir texnika alması, keyfiyyətli toxum və gübrə əldə etməsi, məhsulu saxlama və bazara çıxarması çox vaxt əlavə xərclərlə müşayiət olunur. Fermerlərin könüllü əməkdaşlığı, texnikadan və anbarlardan birgə istifadəsi bu xərcləri azaltmaq üçün mühüm imkan yarada bilər.

Azərbaycan kənd təsərrüfatında məhsuldarlığı möhümləşdirən problemlərin başında su təminatı

Azərbaycan kənd təsərrüfatında məhsuldarlığı möhümləşdirən problemlərin başında su təminatı

Məlumdur ki, ölkəmizdə dağ-mədən sənayesi həm obyekti, həm də subyekti səbəblərdən yüksək səviyyədə inkişaf etməyib. Əvvəla, Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdakı bir çox dağ-mədən yataqlarımız 30 il işğal altında qalmışdı və düşmənləri elə düşməncəsinə də istismar edirdi. Bir də ki, sovet dönməmində, ümumiyyətlə, bu növ yataqlarımızda kifayət qədər kəşfiyyat işləri aparılmamışdı. Prioritet neft sənayesi idi.

Buna görə də, Prezident İlham Əliyevin sözləri ilə desək, "bir çox yataqlarımız, yəni perspektivli yataqlarımız bu gün hələ də öz geoloji kəşfiyyat dövrünü gözləyir. Bunun, əlbəttə ki, bu tərəfi müsbətdir. Çünki bu ehtiyatlar bu gün yerin altındadır".

Yerin altındakı o xəzinəni möhüzə çıxarmaq, ölkənin inkişafına, xalqın rifahına yönəlmək üçün dövlətimizin başçısı 23 sentyabr 2026-cı il tarixli sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasında dağ-mədən (metal filizləri) və metallurgiya sənayesinin inkişafına dair 2027-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı"nı təsdiq edib. Prezidentin bundan bir gün əvvəl - sentyabrın 22-də keçirdiyi müşavirədə sahənin vəziyyəti və perspektivləri müzakirə olunub.

Həm sözügedən sənəddə, həm də müşavirənin materiallarında "Daşkəsən" dəmir filizi yatağının adı tez-tez çəkilir.

Əvvəla qeyd edək ki, bu yataq Daşkəsən rayonunda, Gəncəçay hövzəsində yerləşən və Qafqazda sənaye ehtiyatına görə yeganə ən böyük dəmir filizi yatağıdır. Yataqlar qrupu üzrə yerin təkindəki ümumi filiz kütləsi təxminən 309,16

milyon ton həcmində qiymətləndirilir. Kompleks 6 əsas sahədən - Şimal-Şərq, Şimal-Qərb, Cənub-Şərq, Cənub-Qərb, Dəmirrov, Dardara və digər qruplaşmalardan ibarətdir. Bunlar təbiişir dövrünə aid kontakt-metasomatik (skarn-magnetit) törəmələrdir. Yataqda 110-dan çox mineral növü mövcuddur. Əsasən magnetit və hematit, həmçinin mis, qurğuşun, sink sulfidlər və kobalt sulfid arsenitlər rast gəlinir.

"Daşkəsən" in işlənmə tarixi isə keçən əsrin ortalarına gedib çıxır. Belə ki, yatağın sənaye miqyasında istismarı 1954-cü ildən başlanıb. "Daşkəsən" müxtəlif fasillərlə işlədilib. İndi isə onun yenidən bərpası və inkişafı istiqamətində işlər həyata keçirilir.

"Qərb Sənaye Parkının yaradılmasının əsas məqsədi möhüzə dağ-mədən sənayesinin inkişafıdır. Çünki "Daşkəsən" filiz yatağının istismarı və ona yaxın olan bölgələrdə digər layihələrin icra edilməsi, əlbəttə ki, möhüzə Qərb Sənaye Parkının yaradılmasına şərtləndirir", - deyərək Prezident İlham Əliyev sözügedən müşavirədə bildirib.

Qərb Sənaye Parkından danışarkən Prezident həmçinin qeyd edib:

"Burada, ilk növbədə, tezliklə infrastruktur yaradılmalıdır və bu məqsədlə büdcədə lazımı vəsait nəzərdə tutulmalıdır. Dağ-mədən sənayesinin son məhsula qədər tam zənciri yaradılmalıdır. Burada təbii ki, filiz hasilatı və bir neçə zavodun yaradılması nəzərdə tutulur. Zənginləşdirilmə, pelet və briketlənmiş dəmir zavodları yaradılmalıdır. Burada, təbii ki, bu filizin daşınması önəmli yer tutur. Ona görə bu daşımada, yeni tariflərdə güzəştlər edilməlidir ki, iqtisadi cəhətdən səmərəli olsun. Maksimum ekoloji ekspertiza aparılmalıdır və bütün ekoloji normalar gözlənilməlidir. Çünki əsas sərvətimiz həttə yerin altında olan sərvətlər deyil, bizim təbiətimizdir. Ona görə həm təbiətin qorunmasını, həm ekoloji normaların ən yüksək standartlara cavab vermesini, əlbəttə ki, biz xarici tərəfdaşlardan tələb edirik və tələb edəəcəyik".

Müşavirədə, eləcə də, məlumat verilib ki, "Daşkəsən" dəmir filizi layihəsinin mərhələli şəkildə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Burada yerli dəmir filiz mədəni, zənginləşdirmə və pelet istehsalı gücləri yaradılacaq. Eyni zamanda isti briketlənmiş dəmir zavodunun yaradılması

planlaşdırılır. Əsas məqsədlərdən biri istehsal olunan dəmiri ölkə daxilində metallurgiya müəssisələrində xammal kimi istifadə etməkdir. Bununla yanaşı, ixrac imkanları da artacaq. Beləliklə, dəmir filizindən başlayaraq, növbəti emal mərhələlərinə qədər yerli sənaye zənciri formalaşacaq.

Ümumiyyətlə, "Azərbaycan Respublikasında dağ-mədən (metal filizləri) və metallurgiya sənayesinin inkişafına dair 2027-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı"nın icrası nəticəsində 2030-cu ilədək əsas hədəf bu dəyər zəncirini əhəmiyyətli dərəcədə genişləndirməkdir. Bu məqsədlə "Filizçay", "Daşkəsən", "Orta-kənd" və "Söyüdlü" yataqları istismara hazırlanacaq. "Filizçay" da mis, sink və qurğuşunun təmizləmə emalı, "Söyüdlü" də flotasiya üsulu ilə qızılın emalı, "Daşkəsən" layihəsində isə poladitəkmə sahəsi üçün ildə 2 milyon ton ən yüksək keyfiyyətə cavab verən isti briketlənmiş dəmir istehsalı gücü yaradılacaq. Bununla qiymətli əlvan və qara metallar üzrə ixrac potensialı da əhəmiyyətli dərəcədə genişlənəcək.

"Daşkəsən" dəmir filizi layihəsi üzrə ilk istehsal 2030-cu ildə nəzərdə tutulur. Layihə üzrə illik nəticədə 2 milyon ton isti briketləşdirilmiş dəmir istehsal gücü yaradılacaq və tələb olunan investisiya 1,95 milyard manatdır. Maliyyələşmə dövlət büdcəsi, borc vəsaitləri və investoriun iştirakı hesabına təmin edilir.

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı müvafiq sərəncamla təsdiqlənən bu proqram, ümumiyyətlə, ölkədə qeyri-neft sənayesinin, hasilat və emal zəncirinin müasir standartlara uyğun inkişaf etdirilməsini hədəfləyir.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Azərbaycanın kənd təsərrüfatı son illərdə ciddi dəyişikliklər dövrünü yaşayır. Aqrar sahəyə dövlət dəstəyinin genişləndirilməsi, fermerlərə subsidiyaların verilməsi, güzəştli kredit imkanlarının artırılması, yeni texnologiyaların tətbiqi və suvarma sistemlərinin yenilənməsi bu sahənin inkişafına təkan verir. Məqsəd yalnız daha çox kənd təsərrüfatı məhsulu istehsal etmək deyil, həm də ölkənin ərzaq təhlükəsizliyini gücləndirmək, kənd əhalisinin gəlirlərini artırmaq və regionların iqtisadi imkanlarından daha səmərəli istifadə etməkdir. Həmin istiqamətdə həyata keçirilən islahatlar yeni dövlət proqramlarında da öz əksini tapır.

Bu siyasətin əsas istiqamətləri Prezidenti İlham Əliyevin 22 iyul 2022-ci il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nda və 25 may 2026-cı il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı"nda müəyyən olunub. Sonuncu proqramda intensiv təsərrüfatçılığa keçid, məhsuldarlığın və emal imkanlarının artırılması mühüm yer tutur.

Ölkədə aqrar inkişaf üçün kifayət qədər geniş imkanlar mövcuddur. Müxtəlif iqlim qurşaqları, zəngin əkinçilik ənənələri, məhsul çeşidliliyi və regionların istehsal potensialı Azərbaycanın mühüm üstünlükləridir. Bununla belə, əsas sual hələ də aktuallığını saxlayır: Niyə mövcud imkanlara və dövlət dəstəyinə baxmayaraq, kənd təsərrüfatında məhsuldarlıq istənilən səviyyəyə çatmır?

İstehsal artır, məhsuldarlıq isə potensialdan geri qalır

Son illərin statistik göstəriciləri kənd təsərrüfatında irəliləyişlərin olduğunu göstərir. 2025-ci ildə Azərbaycan 3 milyon 376 min ton donlu və donlu paxlalı bitkilər istehsal edilib. Bu, əvvəlki illə mü-

qayisədə 3 faiz çoxdur. Hər hektardan orta məhsuldarlıq 33,4 sentner, buğda üzrə isə 33,5 sentner təşkil edib. Həmin il ölkədə 1 milyon 769 min ton tərəvəz, 1 milyon 394 min ton meyvə və giləmeyvə, 925 min ton kartof və 363 min ton pambıq yetişdirilib. Lakin bütün məhsullar üzrə vəziyyət eyni deyil. Meyvə və giləmeyvə istehsalı 5,8 faiz, pambıq istehsalı 16,8 faiz artdığı halda, tərəvəz istehsalı 3,8 faiz azalıb. Bu isə kənd təsərrüfatının müxtəlif sahələrinin fərqli sürətlə inkişaf etdiyini göstərir. 2026-cı ilin ilk doqquz ayında ölkədə 11,9 milyard manatlıq kənd təsərrüfatı məhsulu istehsal olunub. Əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə real artım 1,1 faiz təşkil edib. Bitkiçilikdə artım 0,5 faiz, heyvandarlıqda isə 1,9 faiz olub. Bu rəqəmlərdən görünür ki, kənd təsərrüfatında istehsal artır, lakin artımın sürəti və məhsuldarlıq səviyyəsi bütün sahələr üzrə eyni deyil.

Əslində, kənd təsərrüfatının inkişafını yalnız istehsal olunan məhsulun həcmi ilə qiymətləndirmək düzgün olmaz. Məhsul istehsalı əkin sahələrinin genişləndirilməsi hesabına da arta bilər. Əsas məsələ mövcud torpaqdan daha çox məhsul götürmək, həmin məhsulu daha az xərclə yetişdirmək və fermerin gəlirlərini artırmaqdır. Bugünkü şəraitdə kənd təsərrüfatının qarşısına duran əsas vəzifə də məhz budur.

Azərbaycanda kənd təsərrüfatı məhsuldarlığı regionlar üzrə əhə-

miyyətdə dərəcədə fərqlənir. Son statistik məlumatlara əsasən, donlu və donlu-paxlalı bitkilərin orta məhsuldarlığı ölkə üzrə hektardan 33,9 sentner təşkil etdiyi halda, bəzi rayonlarda bu göstərici 45 sentnerə çatır. Bu fərqlər regionların mövcud aqrar potensialından istifadə səviyyəsinin müxtəlif olduğunu və məhsuldarlığın artırılması üçün hələ də geniş imkanların mövcudluğunu göstərir. Belə fərqlərin yaranmasında təbii şəraitlə yanaşı, suvarma imkanları, toxumun keyfiyyəti, texnikadan istifadə, aqrotexniki tədbirlərin düzgün aparılması və təsərrüfatların idarə olunması mühüm rol oynayır. Bu nəticələr həm də onu göstərir ki, yüksək məhsuldarlıq əldə etmək üçün ölkənin özümdə kifayət qədər təcrübə mövcuddur.

Məhsuldarlığın daha yüksək olmasının qarşısını alan nədir

Azərbaycan kənd təsərrüfatında məhsuldarlığı möhümləşdirən problemlərin başında su təminatı

Azərbaycan kənd təsərrüfatında məhsuldarlığı möhümləşdirən problemlərin başında su təminatı

diqqət çəkir. Ərazisi nisbətən kiçik olan bu ölkə müasir istixanalar, yüksək məhsuldar toxumlar, avtomatlaşdırılmış istehsal və inkişaf etmiş logistika hesabına dünya aqrar bazarında mühüm mövqə qazanıb. Burada fermerlərlə elmi-tədqiqat müəssisələrinin sıx əməkdaşlığı da yüksək nəticələrin əldə olunmasına kömək edir.

Türkiyədə kənd təsərrüfatının inkişafında suvarma infrastrukturunun yenilənməsinə böyük önəm verilir. Dünya Bankının 2025-ci ildə təsdiq etdiyi 819 milyon dollarlıq maliyyələşdirmə hesabına 72 min hektarda suvarma sistemlərinin müasirləşdirilməsi və azı 50 min təsərrüfatın bu tədbirlərdən faydalanması nəzərdə tutulub.

Su ehtiyatları məhdud olan İsrail isə damcı suvarma, suyun təkrar istifadəsi və müasir aqrar texnologiyaların tətbiqi ilə fərqlənir.

Bu ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, kənd təsərrüfatında yüksək nəticə yalnız torpağın münbitliyindən və iqlim şəraitindən asılı deyil. Elmi bilik, texnologiya, düzgün idarəetmə və bazar imkanları da mühüm əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan üçün əsas məsələ həmin təcrübələri yerli şəraitə uyğunlaşdırmaqdır.

Dövlət dəstəyi yüksək nəticələrə hədəflənib

Azərbaycanda aqrar sahənin inkişafına yönəldilən dövlət dəstəyi istehsalın genişləndirilməsində mühüm rol oynayır. Subsidiya və güzəştli kreditlər, kənd təsərrüfatı texnikasının ölçəcliliyinin artırıl-

ması, aqrar sigorta və suvarma infrastrukturuna investisiyalar fermerlərin fəaliyyətinə müsbət təsir göstərir. Son illərdə dövlət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində də addımlar atılır. Xüsusilə müasir suvarma texnologiyalarının tətbiq edən təsərrüfatlara daha yüksək subsidiyaların verilməsi diqqət çəkir. Bu yanaşma fermerləri yalnız əkin sahələrinin genişləndirməyə deyil, həm də müasir istehsal üsullarından istifadə etməyə həvəsləndirir. Lakin dövlət dəstəyinin iqtisadi nəticələrinin qiymətləndirilməsi də vacibdir. Ayrılan subsidiyaların həcmi ilə yanaşı, onların məhsuldarlığa, istehsalın maya dəyərində və fermer gəlirlərinə təsiri də öyrənilməlidir. Dövlət dəstəyinin daha yüksək nəticə verməsi üçün regionların xüsusiyyətlərinin nəzərə alınması da vacibdir. Bir rayonda əsas problem su çatışmazlığı olduğu halda, digərində keyfiyyətli toxum, texnika və ya məhsulun saxlanılması imkanlarının məhdudluğu ola bilər. Dəstək tədbirlərinin həmin ehtiyaclarla uyğunlaşdırılması onların səmərəsini artırır.

Müasir dövrdə Azərbaycanın kənd təsərrüfatı üçün əsas məsələ mövcud imkanlardan daha səmərəli istifadə etməkdir. Su və torpaq ehtiyatlarının məhdudluğu, iqlim dəyişiklikləri və artan rəqəbat şəraitində gələcək uğurlar məhz məhsuldarlığın yüksəldilməsindən asılı olacaq.

Yasər MƏMMƏDOV,
iqtisad elmləri doktoru

VƏTƏN müharibəsinin möhtəşəm ZƏFƏRİ

● Qarabağ Azərbaycandır!

Şair və yazıçılarımızın zaman-zaman ən çox müraciət etdiyi mövzulardan biri Vətənin tərənnümü, vətənpərvərlik, yurd sevgisi və qəhrəmanlıqdır. Bu mövzuda yazılmış əsərlər oxucular tərəfindən də həmişə maraqla qarşılanır, həvəslə oxunur.

Görkəmli şairimiz Bəxtiyar Vahabzadə şeirlərinin birində Vətənin varlığını şükür edir, onunla öyünüb qürur duyur. Vətənin varlığının ona qol-qanad verib bu günlərdən sabahlara apardığını deyir. Şeirlərindəki bu hiss, həyəcan və

rahat bir ürək çırpınır. Şeiri oxuduqca bu narahatlıq bizim də qanımıza hopur. Biz bu narahatlığı qəlbimizdə daşıyıırıq. Daşımaliyyət da! Bu misralarını oxuyanda Vətən üçün necə narahat olamayasan?

baycan" sözünü bir neçə dəfə təkrarla-maqla Vətəni daha da böyük və bütöv görmək istəyir. Bu misralar qanımızı coşdurduqca ürəyimiz qürurla dolur, Vətənə olan sevgimizi qaynadıb daşıdır.

...Bir yol Azərbaycan desəm,
mən yarımcan görünərəm.
Ona görə görək deyək:
Azərbaycan, Azərbaycan!

Sözləri, deyimləri daim xoş təəssü-
ratlarla xatırlanan şair Qabilin "Vətən"
şeiri də böyük ustalığ, yüksək hiss və
duygularla yazıldığı hər sözündən aydın

Qələmə aldığı hər misrası dərin mə-
nalar daşıyan şair Vəqif Səmədoğluya
görsə birçə tiki, birçə ovuc torpaq varsa,
o da vətəndir. Yəni vətənin böyüyü-ki-
çiyi yoxdur. Vətən elə vətəndir, əbədi-
özəli yurd yerimizdir, el-obamızdır. Ona
olan sevgi və məhəbbət də Vətənin özü
kimi tükənməzdir, bölünməzdir. Şair
ürəyindən keçən arzu və istəklərini oxu-
cularına bu misralarla pıçıldayır:

Yer üzündə birçə tiki
torpaq varsa,
Vətən var demək.

Şair əsərlərində vətənin şirinliyindən,
ikiyə bölünməsinin acılığından da
söz açır. Sanki şirinliklə acılığı bir-biri-
nə qatır. Cəsarətin, hünər və qeyrətin
bir gün silaha çevriləcəyini misraları ilə
bizə aşlamağa çalışır. Daim ürəyində
qövr edən hiss və həyəcanını sevimli
oxucuları ilə bu notlarla bölüşür:

Vətən şirin şeydir,
Şirindir talan olsa da...
Ammə ikiqat şirindir
İkiyə bölünmüş Vətən!
...Onda ikiqat cəsarətdən,
vaxtında silaha dönsə biləcək qeyrətdən
asılıdır onun taleyi.

Şair İsa İsmayilzadənin bir zamanlar
Vətəni qorumaq əvəzinə döyüşdən qor-
xub qaçanlara ünvanladığı şeirin misra-
ları fərarilərə qırmanc kimi deyir. Şair
bu şeiri ilə haray salaraq torpağı, el-oba-
nı qoruyan oğulları səngərində möhkəm
dayanıb yurda keşik çəkməyə harayla-
yır. Şair döyüşünü özizləyərək ona
"oğul" deyə müraciət edərək ürək ağrı-
sı ilə bu misraları da elə döyüş gedən
əsgər kimi sıraya düzür:

Hara qaçırsan, oğul?
Hara qaçırsan, Vətən? -
Sən qurtaran yerdə,
Ölüm başlayır.
Hara qaçırsan,
Vətən oğlu?
Köynək deyil geyib,
Geyib atasın.
Saqqız deyil satasan -
Buna Vətən deyirlər.

İsa İsmayilzadənin bu misraları çox
təsirli və kövrəkdir. Şairin bu harayı
yurda, torpağa bağlı olan bir vətəndaşın
vətənidən, torpağının taleyindən nara-
hatçılığıdır. Şeiri oxuduqca misraların
arasından şair ürəyinin çırpıntılarını da
aydınca eşidirik.

Təbiidir ki, vətənpərvərlikdən yoğ-
rulmuş belə dəyərli şeirlər gənclərimiz-
in Vətən sevgisini daha da artırır, onla-
rı daim Vətəni qorumağa, mübariz ol-
mağa çağırır.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

"Şair" igid döyüşçü idi

● Ölməzliyə qovuşanlar

Gələcəklə bağlı arzuları bitib-tükənməz idi. Gənc idi. Anası, bacıları onun toyunu gözləyirdilər. Onların yeganə ümidiydi. 1991-ci il oktyabrın 17-də Qubanın Qonaqkənd qəsəbəsində dünyaya gələn Orxan Ömərov ailənin tək oğlu, iki bacının birçə qardaşı idi. Uşaqlıqdan ağıl, mərifətli, mehribanlılığı ilə seçilirdi.

Orxan gələcəyi barədə xə-
yallar qurmağı çox sevirdi. Hə-
yat onu sınaqlara çəkəndə də
mərd davranırdı, sınımadı. Atasını
erkən itirdi. Ailənin yükünü
çiyinlərinə götürdü. Heç vaxt
buna görə gileylənmədi.

Adı anasının, bacılarının
and yeri oldu. O da doğmalarına,
ən çox da anasına bağlı idi. Bir
də dilinin andı Vətən idi. Şair
təbiətli idi. Şeirlər yazırdı. Ən
böyük ilham mənbəyi də
Vətən idi.

Orxan uşaqlıqdan vətənpə-
rvərlik hissi ilə böyümüşdü. Qa-
rabağ və Şərqi Zəngəzur Er-
mənistan tərəfindən işğal olu-
nanda o, hələ kiçik idi. Ancaq
tay-tuqları kimi, Orxan Ömərov
da heç vaxt görmədiyi o yerlə-
rin düşmən əsarətində qalması-
nın nisgini, təəssübünü çəke-
rək böyüdü. Ərazilərimizi iş-

ğaldan azad edəcək qüdrətli
Azərbaycan Ordusunun sıralarında
olacağına inanırdı. Elə bu
ümidlə, inamla da hərbi peşə-
sini seçdi.

Orxan 2009-cu ildə Azər-
baycan Silahlı Qüvvələrinin sı-
ralarında müddətli həqiqi hərbi
xidmət keçdi. 2013-cü ildən isə
Daxili Qoşunlarda müddətdən
artıq həqiqi hərbi xidmət qul-
luççusu oldu.

2020-ci il sentyabrın 27-də
Vətən müharibəsi başlayanda
Daxili Qoşunların çağırışı ilə
Orxan Ömərov da Ermənistanın
işğalı altında olan əraziləri-
mizin azad edilməsi və ölkəmi-
zin ərazi bütövlüyünün bərpası
naminə döyüşlərə atıldı.

Vətən müharibəsinin hər
günü cəbhənin müxtəlif istiqə-
mətlərində aparılan şiddətli
döyüşlərlə tarixə yazılırdı. Or-

xan kimi qəhrəman oğullarımız
Ermənistan silahlı qüvvələrinə
ağır zərbələr endirərək işğal
altında qalan torpaqlarımızı
azadlığımıza qovuşdururdular.

Döyüş yoldaşları vaxt ta-
panda Orxandan şeirlər söylə-
məsinə xahiş edirdilər. Silah-
daşları ona ləqəb də vermişdi-
lər - "şair" deyə çağırırdılar.

Orxan Füzulinin və Şuşanın
azadlığı uğrunda gedən döyüş-

şəkildə duyulur. Şair Vətəni özündən
ayırır, ayıra bilmir, ayırmaq istəmir.
Həyatının hər anında özüni Vətənin bir
hissəsi, bir zərrəsi, bir ovuc torpağı bi-
lir. Ona görə də vətəndən ayrılıb uzaq
düşmək istəmir. Təbiidir ki, bu da şairin
Vətən sevgisindən irəlir gəlir. Xalq şairi
Qabil yazır:

...Bir-birindən hər şey qopur, ayrılır -
Ayrılmayan bəs nə var?
Mən,
Vətən!

21 ZƏFƏR gündəliyi oktyabr 2020-ci il

İlham ƏLİYEV: "Zəngilan şəhəri işğaldan azad edilib"

Düşmənin silah və sursatı qənimət götürülüb

Gecə cəbhənin Ağdərə, Füzuli-Cəbrayıl
və Qubadlı istiqamətlərində döyüş əməli-
yatları müxtəlif intensivliklə davam edib.
Düşmən müdafiə mövqelərini atıcı silah-
lar, minaatanlar və toplardan atəşə tutub.

Azərbaycan Ordusunun keçirdiyi əməli-
yat nəticəsində cəbhənin Cəbrayıl və Qubadlı
istiqamətlərində Ermənistan silahlı qüvvə-
lərinin 18-ci motoatıcı diviziyasının müdafiə
olunan bölmələri şəxsi heyət və hərbi texni-
ka üzrə itki verərək geri çəkilməyə məcbur
edilib.

5-ci dağıtıcı alayın müdafiə sahəsində düş-
mənin mövqeləri ələ keçirilib, çoxlu sayda silah
və sursat qənimət götürülüb. Alayın artilleriya
rəisi, artilleriya divizion komandiri və 4-cü
taburunun komandiri taburun şəxsi heyəti ilə
birlikdə məhv edilib. 6-cı və 7-ci dağıtıcı alay-
ların müdafiə sahələrində düşmən bölmələri-
nin şəxsi heyəti arasında ölənlər və yaralananlar
olub. Məhv edilənlər arasında alay komandiri-
nin müavini Vahan Sarkisyan da olub. Döyüş-
lərdə 3 ədəd artilleriya qurğusu, bir neçə mina-
atan, şəxsi heyətlə birlikdə 3 ədəd yük avtomobi-
li sıradan çıxarılıb.

Tərtər şəhəri yenidən atəşə tutulub

Şəhər saatlarından başlayaraq, Ermənistan
silahlı qüvvələri Tərtər şəhəri və rayonun
ərazisini artilleriya qurğularından atəşə tutub.

Düşməne məxsus 4 PUA məhv edilib

Saat 12:00 radələrində Ermənistan silahlı
qüvvələrinə məxsus növbəti PUA hava hücu-
mundan müdafiə bölmələrimiz tərəfindən
Horadiz istiqamətində məhv edilib.

Saat 12:55-dən 13:30-dək Ermənistan silahlı
qüvvələrinə məxsus daha 3 taktiki pilot-
suz uçuş aparatı (PUA) Azərbaycan hava hü-
cumundan müdafiə bölmələri tərəfindən aş-

kar olunaraq məhv edilib. PUA-dan ikisi cəbhə-
nin Füzuli istiqamətində, biri isə Tərtər istiqamətində
vurulub.

Prezident xalqa növbəti müjdəli xəbərlər verib

Prezident İlham Əliyev rəsmi "X" səhifə-
sində xalqa ard-arda müjdəli xəbərlər verib.
Prezidentin ilk paylaşımında qeyd edilib:
"Rəşadətli Azərbaycan Ordusu Füzuli rayo-
nunun Gecəgözlü, Aşağı Seyidohmadlı, Zor-
gər kəndlərini, Cəbrayıl rayonunun Balyand,
Papı, Tulus, Hacılı, Tinli kəndlərini işğaldan
azad etmişdir. Eşq olsun Azərbaycan Ordusu-
na! Qarabağ Azərbaycandır!"

Ali Baş Komandanın növbəti paylaşımın-
da isə qeyd edilib: "Rəşadətli Azərbaycan
Ordusu Zəngilan rayonunun Mincivan qəsə-
bəsi, Xurama, Xumarlı, Sarılı, Babaylı, Üçün-
cü Ağalı, Hacallı, Qıraq Müşlan, Udgün, Tu-
rabad, İçəri Müşlan, Məlikli, Cahangirbəyli,
Baharlı kəndlərini işğaldan azad etmişdir.
Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ
Azərbaycandır!"

İlham ƏLİYEV: "Status-kvo, təmas xətti mövcud deyil"

Prezident İlham Əliyev Yaponiyanın
"Nikkei" qəzetinə müsahibə verib. Dövlət
başçısı vurğulayıb ki, artıq vəziyyət dəyişib.
Status-kvo, təmas xətti mövcud deyil. Ona
görsə də indi Ermənistan rəhbərliyi daha da
məntiqlik davranmalıdır və işğal edilmiş ərazi-
lərin boşaldılmasına sadiq olmalıdır: "Biz on-
ların cəzasını yerində veririk, biz ərazilərimi-
zi azad edirik, demək olar ki, hər gün mən Er-
mənistanın işğaldan azad olunmuş yeni şə-
hər və kəndləri elan ediorəm. Ermənistan dö-
yüş meydanında çox acı məğlubiyyətlə üzlə-
şir. Buna görə də, əlbəttə ki, onlar daha məntiqli
davranmalıdırlar və birmənalı olaraq
ərazilərin işğaldan azad edilməsi barədə
Biz buna sülh danışıqları vasitəsilə nail ol-
maq istəyirdik. Lakin Ermənistanın qeyri-
konstruktiv mövqeyi və təhrikədcilik addımla-
rına görə bu mümkün olmamışdır. Buna görə
biz indi döyüş meydanında ərazilərimizi azad
edirik".

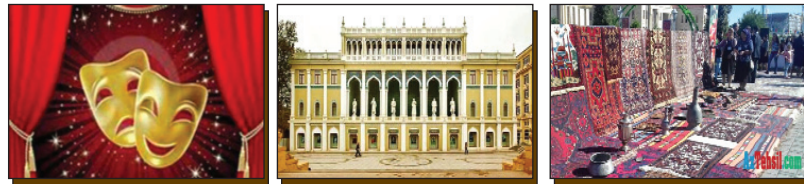
Prezident həmçinin deyib ki, Ermənistanın
"cəsur ordusu" haqqında bütün miflər sadəcə
bir növ feyk idi. Çünki bu gün həmin ordu
Azərbaycanın igid oğulları qarşısında tab gətir-
məyərək geri qaçır: "Biz onlara qalib gəlirik və
onlar bizim torpaqlardan çıxana kimi bunu et-
məyə davam edəcəyik".

"Azərbaycan"

Mədəniyyət

Yadigarlar

XX əsrin əvvəllərində Şərq dünyasında intibahın və milli oyanışın formalaşmasında müstəsna rol oynamış tarixi simalardan biri də Şəfiqə xanım Qaspralıdır. O, sadəcə böyük bir ideoloqun varisi yox, eyni zamanda coğrafi sərhədləri aşaraq Krımdan Azərbaycana qədər uzanan bütün bir türk dünyasında maarifçilik hərəkatının ön cərgəsində qoralarşan ictimai-siyasi xadimdir.

Bu nəcib, kübar Şərq xanımı barədə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ensiklopediyasındakı material o qədər də geniş deyil. Şəfiqə Qaspralı gənclik illərindən nəşriyyat işi, qəzetçilik, jurnalistika ilə məşğul olmuş, atasının redaktorluğu ilə çıxan "Tərcüman" qəzetində işləmişdir. Ensiklopediyada onun yaradıcılığı, jurnalistlik fəaliyyəti barədə əlavə məlumat verilməyib. Lakin burada Şəfiqə xanımın həyatının maraqlı bir məqamı açıqlanıb: "XX əsrin əvvəllərində atasının yanına gələn azərbaycanlı tələbələr Nəriman Nərimanov və Nəsim bəy Yusifbəyli - hər ikisi Şəfiqə xanıma elçi düşsə də, o, Nəsim bəyə üstünlük vermiş və onunla ailə qurmuşdur. Bu izdivacdən Zöhrə və Niyazi adlı iki övladı dünyaya gəlmişdir... Aprel işğalından (1920) sonra övladları ilə birlikdə yaşadığı mənzildən çıxarılmışdır.

dan və Azərbaycandan olan bir qrup tələbəsi Baxçasaray - İsmayıl bəy Qaspralı ilə tanış olmağa, fikir mübadiləsi aparmağa, onun məsləhət və tövsiyələrini eşitməyə gəlmişdi. O zaman Hüquq fakültəsində təhsil alan Nəsim bəy də həmin gənclərin arasında idi. Şəfiqə xanım azərbaycanlı tələbənin diqqətini dərhal cəlb etmişdi. Eyni zamanda Nəsim bəyin alicənablığı, mütrəqqi fikirləri İsmayıl Qaspralıda xoş təəssürat oyatdığından o, "Tərcüman" qəzetinin 20 illik yubileyinə həm məxsusi, həm də universitetdə təhsil alan müsəlman tələbələrin təmsilçisi kimi dəvət almışdı. Münasibətlərin əsası da elə həmin tanışlıq zamanı qoyulur. Gənclər ilk görüşdən bir-birlərini bəyənirlər.

1903-cü il aprelin 14-də İsmayıl bəyin həyat yoldaşı Zöhrə xanım qəflətən dünyasını dəyişir. Nəsim bəy Yusifbəyli

məsəndən ürəkəğrıslı ilə danışırdı. Jurnal "Molla Nəsrəddin"-i daim izləyirdi.

1906-1912-ci illəri Şəfiqə xanımın ailə həyatının həm ən xoş, həm də ən hüznü dövrü adlandırılır. Nə qədər çətinliklərlə üzləşsə də, bu fədakar xanım həmin illərdə sevdiyi insanın və atası İsmayıl bəyin yanında idi. Mülümlilik edir, qəzetçiliklə məşğul olurdu, ictimai fəaliyyətini genişləndirirdi. Bundan savayı, iki övladı - oğlu və qızı dünyaya gəlmişdi. Sıxılmışdı, çünki nəhəng insanların əhatəsində idi. O, xatirələrində Nəsim bəylə birgə həyatlarının həmin dövründən bəhs edərək yazırdı: "1906-cı ildən Nəsim bəy "Tərcü-

başında durur. Həmin il sentyabrın 11-də İ.Qaspralı dünyasını dəyişir. Nəsim bəy dəfndə iştirak edir, yas mərasiminin bütün qayğılarını, ehtiyaclarını öz üzərinə götürür. Lakin bu hüsr də ailə münasibətlərini istilsədmir.

İ.Qaspralının ölümündən sonra Şəfiqə xanım qələminə daha da qüvvət verir. O, böyük qardaşı Rüşfətlə "Tərcüman"-ın ağırlığını öz çiyinlərinə götürür. Lakin 1918-ci il fevralın 23-də "Tərcüman"-ın bağlanması qərar verilir. Qəzetin mətbəəsini də əldə saxlamaq mümkün olmur. Müsadirə edilib Xarkova göndərilir. Beləliklə, 35 il türk dünyasına "işiq saçan" "Tərcüman" tamamilə susur. Bu zaman təşviş içərisində olan Nəsim bəy od-alov püskürən Krımdakı vəfalı xanımın, gözəl balalarını istər bundan əvvəl, istərsə də bu dövrdə və sonra bir an belə unuda bilmir. Övladlarının nigarənçılığı ona rahatlıq vermir. Dəfələrlə onları Bakıya dəvət edir, ısrarlı, yalvarışlı məktublarla müraciət edir. Ərinin doğmaları Şəfiqəyə yazırlar ki, o, çox peşmandır. Bunu özü də müxtəlif illərdə yazdığı məktublarda etiraf edir.

Çətin məqamda Nəsim bəy Şəfiqə xanımdan bir daha uşaqları da götürüb Azərbaycana dönməyi rica edir. Çox tərəddüdlərdən sonra Şəfiqə xanım bu təklifi qəbul edir və 1919-cu ilin təxminən avqust ayının ortalarında gözyaşları ilə ayrıldığı Bakıya gəlir. Şəxsi münasibətləri yoluna düşməsə də, Nəsim bəy ailə başçısı kimi evinin, uşaqlarının qayğısına qalır. Sevdiyi insanların əzab-əziyyətlərdən, təqiblərdən, həttə ölümün pəncəsindən qurtardığına şükürlər edir.

1920-ci ilin aprelində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süquta uğrayır. Nəsim bəy kimlər tərəfindənsə müəmmalı şəkildə öldürülür, cümhuriyyət liderlərinin ailələrinə qarşı bolşevik terroru Şəfiqə xanıma yenidən ağır problemlər, ən əsası təhlükələrlə üz-üzə qoyur.

Şəfiqə xanımın hər günü qorxu və həyəcan içində keçirdi. Ailənin Bakını necə tərk etməsini Vilayət Quliyev belə qələmə alıb: "Yardımlı heç gözləmədiyi halda Türkiyədən gəldi. Türkiyə Böyük Millət Məclisi hökumətinin 1920-ci ilin sentyabrında Bakıya təyin olunmuş təmsilçisi Məmməd Şövkət Esəndal İsmayıl Qaspralının qızının, şəhid Nəsim bəy Yusifbəylinin xanımının Bakıda iki övladı ilə çətin durumda qaldığını öyrənən kimi dərhal yollar aramsına başladı. Həmin dövrdə TBMM hökuməti ilə Sovet Rusiyası arasında imzalanmış Moskva anlaşmasına görə türk hərbi esirləri, habelə müxtəlif vəsillərlə Azərbaycana gələn və inqilabdən sonra geri qayıda bilməyən türk ailələri Türkiyənin Bakı təmsilçiliyindən sənədlər alaraq vətəninə dönürdülər.

Təbii ki, sovetlər də həmin sənədləri nəzarətdə saxlayırdılar. Lakin Məmməd Şövkət risk etməyi qərara aldı. Şəfiqə xanımla övladlarını müharibənin Azərbaycana gətirdiyi Türkiyə vətəndaşları kimi qeydiyyatda götürdü. Sonra isə onlara türk pasportu verərək Türkiyəyə keçmələrinə və bolşevik cəhənnəmindən xilas olmalarına yardım göstərdi."

Şəfiqə xanım ömrünün axırınadək Türkiyədə qalır. Burada çox məşqəqlər çəkir, acılı-şirinli günlər yaşayır. O, bir müddət yetimxanalarda çalışır. Sonra Türkiyə Hilali-Əhmər (indi "Qızıl ay") cəmiyyətində işləyir. 1936-cı ildə Atatürkün göstərişi ilə rus türkoğlu Y.Rekarskinin "Yakut dili sözlüyü" çoxcildliyi türk dilinə çevriləndə onu da tərcüməçilər qrupuna daxil edirlər. Şəfiqə Qaspralı ölənəncə "Nəsim bəy" deyir, "Azərbaycan" deyir. Gəncə, Bakı bir an belə yadından çıxır. Ərinin incidiyi zaman "Yusifbəyli" soyadından imtina edən bu xanım illər sonra bir gün xatirə və qeydlərini səliqəyə salıb iri hərfərlə "Sudamısan, torpaqdamısan, Nəsim? Ətrafın nurla dolsun!" sözlərini yazır və özündən ixtiyarsız yenidən "Şəfiqə Qaspralı-Yusifbəyli" imzasını atır...

Ömrü daim mübarizələrdə keçmiş bu mərd, cəsarətli və vüqarlı xanım 1975-ci ilin avqustunda, 86 yaşında Türkiyədə vəfat edir.

İradə ƏLİYEVA, "Azərbaycan"

Təhsil siyasəti

Naxçıvan Dövlət Universitetində 1000 yerlik yeni yataqxana tikiləcək

Prezident İlham Əliyevin Naxçıvan Muxtar Respublikasına sonuncu işgüzar səfəri regionun sosial-iqtisadi, eləcə də elmi-mədəni həyatında yeni bir inkişaf mərhələsinin əsasını qoydu. Səfər çərçivəsində qəbul edilən mühüm qərarlar və verilən strateji tapşırıqlar muxtar respublikanın hərtərəfli tərəqqisinə təkan verməklə yanaşı, insan kapitalının gücləndirilməsində xüsusi diqqət yetirildiyini bir daha nümayiş etdirdi. Bu baxımdan, təhsil sahəsinin modernləşdirilməsi, gənclərin yüksəkşəxsiyyətli bilik və bacarıqlara yiyələnməsi üçün əlverişli mühitin yaradılması dövlət siyasətinin prioritet istiqaməti kimi ön plana çıxır.

Muxtar respublikada gənc nəslin potensialının reallaşdırılması və ali təhsilin keyfiyyət göstəricilərinin yüksəldilməsi istiqamətində atılan ardıcıl addımlar öz müsbət nəticələrini verir. Ölkə rəhbərinin xüsusi diqqəti sayəsində Naxçıvan Dövlət Universitetinin (NDU) mövqeyi günbəgün möhkəmlənir. Prezident İlham Əliyevin təhsilin inkişafına göstərdiyi qayğının bir bariz nümunəsi də universitet üçün 1000 nəfərlik müasir standartlara cavab verən tələbə yaşayış kompleksinin inşasına başlanılmasıdır.

Naxçıvan Dövlət Universiteti hazırda nəinki regionda, həttə daha geniş coğrafiyada keyfiyyətli təhsilin və elmi innovasiyaların əsas ünvanı kimi tanınır. Bu gün ali təhsil ocağının auditoriyalarında 12 minə yaxın gəncin gələcəyin peşəkar müntəxəssisi kimi formalaşması universitetin akademik gücünü və cəmiyyət qarşısındakı strateji missiyasını aydın şəkildə nümayiş etdirir. Son illərdə NDU-də aparılan köklü islahatlar, rəqəmsal transformasiya və beynəlxalq standartlara inteqrasiya nəticəsində təhsildə keyfiyyət göstəriciləri yeni mərhələyə qədəm qoyub. Universitetin artan nüfuzu region gəncləri ilə yanaşı, dünyanın müxtəlif ölkələrindən olan yüzlərlə xarici tələbəni də Naxçıvana cəlb edir.

Tələbə kontingentinin belə sürətlə genişlənməsi və kampus həyatının dinamikləşməsi müasir standartlara cavab verən yaşayış infrastrukturlarının inkişafını obyektiv zərurətə çevirir. Dövlət başçısının tam təchiz olunmuş yeni tələbə yataxanasının inşası ilə bağlı verdiyi tapşırıq məhz bu strateji ehtiyacın vaxtında, yüksək səviyyədə və konseptual yanaşma ilə qarşılınmasına xidmət edir.

Ali təhsil müəssisəsində yaradılan müasir infrastruktur gənclərin yüksəkşəxsiyyətli təhsil alməsi, nəzəri biliklərini praktiki bacarıqlarla zənginləşdirməsi və hərtərəfli inkişafı üçün geniş imkanlar yaradır. Universitetdə tələbələrə elmi-tədqiqat fəaliyyətini dəstəkləyən, müasir avadanlıqlarla təchiz olunmuş yüksəkşəxsiyyətli laboratoriyalar və tədqiqat mərkəzləri, elektron kitabxana, innovativ tədris korpusları və smart auditoriyalar fəaliyyət göstərir. Bununla yanaşı, idman kompleksləri və sosial zonalarla zənginləşdirilmiş geniş, yaşıllaşdırılmış əhatə olunan kampus mühiti tələbələrə rahatlığınə və sağlam həyat tərzinin təşviqinə xidmət edir.

səktəxnologiyalı laboratoriyalar və tədqiqat mərkəzləri fəaliyyət göstərir. Zəngin resurslara malik elektron kitabxana sistemi, sənə intellekt laboratoriyası, interaktiv təlim texnologiyaları ilə təmin olunmuş innovasiya mərkəzi və "smart" auditoriyalar tədrisin keyfiyyətini köklü şəkildə yüksəldir. Müasir idman kompleksləri, açıq və qapalı sosial zonalar, geniş və ekoloji cəhətdən təmiz yaşıl kampus mühiti isə tələbələrə sağlam, təhlükəsiz və motivasiyalı təhsil almağını təmin edir. Bu kompleks nəinki tədrisin səmərəliliyini artırır, eləcə də gənclərin elmi-tədqiqat işlərinə marağını stimullaşdırır, onları regional və beynəlxalq layihələrdə fəal iştirak etməyə ruhlandırır.

Bu böyük sosial layihə regionda təhsil alan gənclərin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə yanaşı, onların diqqətini tam şəkildə təhsilə və elmi axtarışlara yönəltməsinə imkan verəcək. Tələbə şə-

Naxçıvan Dövlət Universiteti dinamik dəyişən global əmək bazarının tələblərinə operativ şəkildə nəzərə alaraq öz tədris prioritetlərini və ixtisas strukturlarını davamlı olaraq təkmilləşdirir. İnformasiya texnologiyaları, kompüter mühəndisliyi, informasiya təhlükəsizliyi, tibb və memarlıq kimi strateji sahələrlə yanaşı, universitetdə müasir dövrün tələblərinə cavab verən çoxsaylı ixtisaslar üzrə kadrlar hazırlanır. Əmək bazarının nəbzini tutan bu zəngin ixtisas mühiti gələcəyin rəqəbatdə davamlı müntəxəssislərini məhz burada yetişməsinə təmin edir.

Ali təhsil müəssisəsində formalaşdırılan innovativ ekosistem gənclərin nəzəri biliklərini dərinləşdirməsinə və praktiki vərdisləri ən yüksək səviyyədə mənimsəməsinə hərtərəfli şərait yaradır. Tələbələrə nəzəri biliklərin bilavasitə təcridəsinə əsaslanan keçirmələri, innovativ layihələr və elmi axtarışlar aparmaları üçün son nəsil avadanlıqlarla təchiz olunmuş yük-

hərçiyinin genişlənməsi Naxçıvanın gənclik və elm şəhəri kimi imicinin daha da möhkəmlənməsinə şərait yaradacaq.

Prezident İlham Əliyevin bu mühüm tapşırığı, təhsilə qayğısı Naxçıvan Dövlət Universitetinin professor-müəllim heyəti və cəmiyyəti tərəfindən dərin minnətdarlıq və böyük ruh yüksəkliyi ilə qarşılanıb. Müasir standartlara cavab verən yeni tələbə yaşayış kompleksinin inşası universitetdə təhsil mühtərinin modernləşdirilməsinə, tələbələrə rifahının yüksəldilməsinə və akademik mühitin daha da inkişafına xidmət edəcək. Yeni yataqxananın istifadəyə verilməsi universitetin inkişafında yeni mərhələnin başlanğıcı olmaqla, gələcək uğurların təməlinin daha da möhkəmləndirilməsinə mühüm töhfə verəcək.

Sevinc RZAYEVA, Naxçıvan Dövlət Universitetinin Elektronika və energetika kafedrasının baş müəllimi

1922-ci ildə İsmayıl bəy Qaspralının yaxın dostu, Bakıda işləyən türk diplomatının köməyi sayəsində əvvəlcə türk hərbiçiləri ilə birlikdə Batuma, sonra Trabzona, oradan da böyük çətinliklə İstanbula gəlmişdir. "Qızıl ay" beynəlxalq xeyriyyə cəmiyyətində işləmişdir". Bununla da qısa ensiklopedik material sona yetir. Halbuki Şəfiqə xanım görkəmli istiqlal mücahidinin ömür-gün yoldaşı, böyük mühərririn qızı olmasına baxmayaraq, ağırlı-acılı, mərhumiyyətlərlə dolu bir həyat yaşamışdır. Ailə zəminində də, ictimai-siyasi fəaliyyətində də çətinliklər onunla daim yol yoldaşı olmuşdu.

Lakin bir məqamı unutmmaq lazım deyil ki, həm görkəmli şəxsiyyətin övladı, həm də tanınmış dövlət xadiminin xanımı olduğu üçün onlara ailə bütün tədqiqatlarda Şəfiqə Qaspralının həyatı qırmızı xətlə keçir. Xüsusilə Vilayət Quliyevin "Baş nazirin xanımı" əsəri onun ömür yoluna aydın bir işıq salır.

1886-cı ildə Krımın Bağçasaray şəhərində, məşhur türkçülük ideoloqu və pedaqoq, "Dildə, fikirdə, işdə birlik" şüarının müəllifi İsmayıl bəy Qaspralının ailəsində dünyaya göz açan Şəfiqə xanım, gənc yaşlarından etibarən atasının ən yaxın məsləkdaşı və köməkçisi olmuşdur. O, mətbuat ələminə 1903-cü ildə "Tərcüman" qəzetində dərc olunan yazıları ilə qədəm qoymuşdur. 1906-cı ildə isə Şərq və islam dünyasında qadınların hüquqi, dini və sosial reallıqlarını müdafiə edən, onların təhsili və cəmiyyətdəki yerini elmi əsaslarla formalaşdıran ilk qadın jurnalı olan "Aləmi-Nisvan"-ın baş redaktoru kimi böyük bir media layihəsinə rəhbərlik etmişdir. O, məqalələrini, qeydlərini, eləcə də məktublarını əsasən Krım-tatar türkcəsində, xatirələrini isə əksər vaxtlarda rus dilində yazırdı. Şəfiqə Qaspralının ilk məqaləsi qadın azadlığı ilə bağlı idi. Sonralar bu, onun yaradıcılığının əsas mövzusu-na çevrilmişdi.

İlk görüşün və izdivacın tarixçəsi

Nəsim bəylə Şəfiqə xanımın ilk görüşünün tarixçəsi sırf təsadüf nəticəsində olmuşdu. 1902-ci ildə Novorossiysk (Odessa) Universitetinin Şimali Qafqaz-

İsmayıl bəy Qaspralıya başsağlığı teleqramı göndərir. Eyni zamanda Şəfiqəyə də məktub yazaraq təsəlli verir. Bu, Nəsim bəyin sevdiyi qıza ilk məktubu idi... Araşdırmalara görə, gənclərin münasibətlərinin rəsmiləşdirilməsi, yəni nişanı 1904-cü ildə baş tutur. Lakin elə bil ki, bu cavanların xoşbəxtliyinə sanki hansısa əl, şər bir qüvvə həmişə mane olurdu. Məsələn, 1905-ci il dekabrın 17-nə təyin edilmiş toylarının arasına rus inqilabının başlanması, imperiya ərazisi boyunca özbaşnalığın hökm sürməsi, üstəlik, Qafqazda, əsasən də Bakıda və Gəncədə ermənilərin törətdikləri vəhşilik və qırqınlarla bağlı olaylar düşür. O üzdən Nəsim bəylə Şəfiqə xanım tələblərin 1906-cı ilin yazında birləşdirə bilirlər.

Türklərin ilk qadın dərgisi - "Aləmi-nisvan"

1906-cı ilin əvvəlində Şəfiqə Qaspralının redaktorluğu ilə Rusiya imperiyasındakı türklərin ilk qadın dərgisi sayılan "Aləmi-nisvan" ("Qadın dünyası") jurnalı nəşrə başlayır. Jurnal "müslimələrə məxsus ədəbi və tədrisi həftəlik məcmuə" kimi təqdim olunurdu. Onun "sahibi-İmtiyazı" İsmayıl Qasprinski, "müdiriəsi" Şəfiqə xanım idi. Jurnal Baxçasarayda, "Tərcüman" qəzetinin mətbəəsində nəşr olunurdu.

Məcmuənin əsas mövzuları uşaqların tərbiyəsi, xəstələrə ilkin tibbi yardım, əl işləri haqqında bilgiler və s. idi. O zaman türk-tatarlar və başqa millətlər arasında qadın hüquqları çox aktual bir məsələ olduğundan jurnal bu mövzunu diqqət mərkəzində saxlayırdı. Bununla yanaşı, elm, ədəbiyyat, dövlət idarəçiliyi və siyasət sahəsində çalışan qadınlar haqqında yazılar, onların portretləri dərginin səhifələrində tez-tez görünürdü.

Jurnalın 40-a yaxın sayı işıq üzü görmüşdü. Burada Azərbaycandan bağlı məsələlər də mütləmədi olaraq öz əksini tapırdı. Məsələn, 1907-ci ildə çıxan dördüncü nömrədə Şəfiqə xanım öz Gəncə təəssüratlarını qələmə almışdı. Müəllif bir ay ərzində həyat yoldaşının vətəni Gəncədə qalmağından bəhs edirdi. Milli zəmindəki qarşıdurmadan və şəhərin yarınsından çoxunun ermənilər tərəfindən yandırılıb dağıdılmasından və talan edil-

man" qəzetində çalışmağa başladı. Bu çalışma fasilələrlə 1912-ci ilə qədər davam etdi. Həmin dövrdə Gəncə belədiyyə idarəsi məclisinin üzvü seçilmişdi. Nəsim bəy 1917-ci il inqilabına qədərki bu illəri şəhər işləri, məktəb, kitabxana və s. arasında çalışmaqla keçirmişdi".

1908-ci ildə "Tərcüman" qəzetinin 25 illik yubileyi qeyd edilir. Möhtəşəm tədbirin yüksək səviyyədə, təntənəli şəkildə keçirilməsində Nəsim bəy və Şəfiqə xanımın əməyi, səyləri görkəmli yazarların xatirələrində xüsusi vurğulanırdı.

Şəfiqə xanım 26-27 yaşlarında artıq iki uşaq anası olmasına, ev-ailə qayğıları ilə yüklənməsinə baxmayaraq, həyat yoldaşı Nəsim bəyə, onun silahdaşlarına, həmfikirələrinə oləndən gələcək köməyi göstərir, maarifçilik fəaliyyətindən kənarda qalmaq istəmirdi. Çətinlikləri, problemləri çox olsa belə özünü rahat hiss edirdi. 1908-ci ildə qızı Zöhrə (anasının adını qoymuşdu), bir il sonra oğlu Niyazi dünyaya gəlmişdi. Nəsim bəy isə cavanlığına baxmayaraq, millətin öncüllərindən sayılırdı, bütün məsələlərdə onun fikirləri ilə hesablaşırdılar.

İztirablı, sarsıntılı günlər

Lakin 1912-ci ildə gənc ailə iztirablı, sarsıntılılarla dolu günlərini yaşamağa başlayır. Bu dövrdə onlar artıq Gəncədə məskunlaşmışdılar. Lakin günlərin birində sanki sakit bir dənizdə fırtına qopur - ailənin rahatlığı pozulur. Nəsim bəyin ailə xəyanəti üzə çıxır. Şəfiqə xanım xəbərdar tutur ki, canından çox sevdiyi həyat yoldaşı kənarda imam nikahı ilə, həttə özünün tanıdığı, dostluq, rəfiqəlik etdiyi Eynülhəyat adlı gözəl və ziyaalı bir xanımla izdivac qurub yaşayır. Gənc qadının mənəvi dünyası, ailəsi ilə bağlı gələcək planları alt-üst olur. Evdə söz-söhbət, narazılıq, gərginlik son həddə çatır. Şəfiqə xanım xəyanəti qəbul edə bilmir və övladları ilə birlikdə yenidən öz ata ocağına qayıdır.

1914-cü ildə İsmayıl bəyin xəstəliyi güclənir. Xəbəri eşidən Nəsim bəy təcili özünü Baxçasarayda çatdırır və son günlərini yaşayan qaynatasının yatağı

BŞİH-də qış mövsümünə hazırlıqla bağlı müşavirə keçirilib

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində paytaxtın bütün xidmət sahələrinin rəhbərlərinin iştirakı ilə qış mövsümünə hazırlıq məsələlərinə həsr olunmuş geniş müşavirə keçirilib.

Müşavirədə çıxış edən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov bildirib ki, bu gün biz Prezident İlham Əliyevin son tarixi çıxışlarının yaratdığı təəssürat altındayıq.

O vurğulayıb ki, dövlət başçısının bu çıxışlarını sadəcə bəyanatlar kimi qiymətləndirmək olmaz. Çünki məhiyyət etibarilə həmin çıxışlar dünyanın və bu günün reallıqlarının özündə əks etdirən, gələcəyə ünvanlanmış mühüm tarixi məsajlardır.

"Bu çıxışlarda Qarabağ məsələsinin Azərbaycan xalqı tərəfindən müstəqil şəkildə həll edildiyi birnənalı olaraq bəyan olundu. Azərbaycan kimi bir dövlətin tam müstəqil siyasi

kurs həyata keçirməsi bütün dünyaya əyani şəkildə göstərildi. Bu da tarixi nöqteyi-nəzərdən çox vacibdir. Əminəm ki, bu çıxışlar elmi dərinlik baxımından gələcəkdə saysız tarixi

xi-elmi dissertasiyaya mövzu olacaq", - deyər Eldar Əzizov qeyd edib.

Müşavirə zamanı paytaxtda aparılan abadlıq-quruculuq işləri, kommunal xidmətlərin fəaliyyəti, sanitariya-təmizlik vəziyyəti və yaşıllaşdırma ilə bağlı cari məsələlər də müzakirə olundu.

Həmçinin kommunal xidmət sahələrinin rəhbərlərinin qış mövsümünə hazırlıq işlərinin gedişi barədə hesabatları dinlənilib.

Müşavirənin yekununda görülməli işlərin sürətləndirilməsi və qarşıya qoyulan vəzifələrin vaxtında yerinə yetirilməsi ilə bağlı müvafiq tapşırıqlar verilib.

"Azərbaycan"

Zəngilanda 215 milyon kVts "yaşıl enerji" istehsal edilib

Oktyabrın 20-də Şəhər Günü qeyd olunan Zəngilan işğaldan azad edildikdən sonra həyata keçirilən enerji layihələri sayəsində Azərbaycanın "yaşıl enerji" mərkəzlərindən birinə çevrilib.

44 günlük Vətən müharibəsindən sonra azad edilmiş ərazilərdə inşa olunan ən böyük su-elektrik stansiyaları silsiləsi Zəngilanda, Araz çayının sol qolu olan Oxçuçay üzərində yerləşir. Ölkə rəhbərinin tapşırıqlarına uyğun olaraq, "Azərnerji" ASC tərəfindən kaskad üsulla inşa edilən silsiləyə hər birinin gücü 10,5 meqavat olan Cahangirbəyli, Zəngilan, Şayırlı və Sarı-

qışlaq su-elektrik stansiyaları daxildir. Ümumi gücü 42 meqavat olan stansiyalar 2023-2024-cü illərdə istismara verilib.

İstismara verildikləri vaxtdan indiyədək stansiyalarda 215 milyon kilovat-saat ekoloji cəhətdən təmiz "yaşıl enerji" istehsal olunub. Bunun nəticəsində 47 milyon kubmetr təbii qaza qənaət edilib, 90 min ton karbon qazının atmosfərə atılmasının qarşısı alınıb.

İstehsal olunan enerjinin təxminən 40 faizi azad edilmiş ərazilərin elektrik enerjisinə olan tələbatının ödənilməsinə yönəldilir, qalan 60 faizi isə ölkənin ümumi enerji sistemində ötürülür. Beləliklə,

Zəngilanın su-elektrik stansiyaları həm regionun enerji təminatına, həm də Azərbaycanın "yaşıl enerji" istehsalının artırılmasına mühüm töhfə verir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə "Azərnerji" tərəfindən inşa olunan ilk 110 kV-luq yarımstansiyalardan biri də "Zəngilan" yarımstansiyasıdır. 2021-ci il oktyabrın 20-də Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə istismara verilən yarımstansiya azad edilmiş ərazilərin enerji infrastrukturunun bərpasında mühüm rol oynayır.

N.ƏSGƏROVA,
"Azərbaycan"

Mingəçevirdə Energetiklər Günü qeyd olunub

"Azərnerji" ASC və Mingəçevir Şəhər İcra Hakimiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə Mingəçevirdə 20 Oktyabr - Energetiklər Gününa həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbirin məhz Mingəçevirdə keçirilməsi xüsusi rəmzi mənə daşıyır. Azərbaycanın energetiklər şəhəri kimi tanınan Mingəçevir uzun illərdir ölkənin elektroenergetika sisteminin əsas mərkəzlərindən biridir. Burada formalaşmış zəngin energetika ənənələri, böyük enerji obyektləri və energetiklərin öməri ölkənin enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında mühüm rol oynayır.

Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb, Vətənimizin azadlığı, suverenliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canından keçmiş şəhidlərin əziz xatirəsi ehtiramla yad edilib.

Tədbirdə Mingəçevir Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı İlham İsmayilov çıxış edərək energetikləri peşə bayramı münasibətilə təbrik edib, Mingəçevirin inkişafında energetika sahəsinin və energetiklərin

ömrünün mühüm rolunu qeyd edib.

"Azərnerji" ASC-nin İdarə Heyətinin sədri Baba Rzaev 20 Oktyabr - Energetiklər Günü münasibətilə tədbir iştirakçılarna ünvanladığı təbrik müraciəti səsləndirilib.

Tədbir çərçivəsində Azərbaycan energetikasının keçdiyi inkişaf yolu, son illərdə "Azərnerji" ASC tərəfindən həyata keçirilən genişmiqyaslı layihələr və enerjisiistemin gələcək inkişaf istiqamətləri barədə məlumat verilib.

Bildirilib ki, son illərdə ölkənin elektroenergetika sistemində böyük həcmdə yenidənqurma və modernləşmə işləri həyata keçirilib. Yeni generasiya qüvvələri yaradılıb, elektrik stansiyaları və yarımstansiyalar tikilib və yenidən qurulub, yüksək gərginlikli ötürücü şəbəkələr müasirləşdirilib, enerjisiistemin idarə olunmasında

rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi genişləndirilib.

Xüsusilə Mingəçevirin ölkənin enerji təminatındakı strateji mövqeyi vurğulanıb. Azərbaycanın energetika tarixində xüsusi yeri olan "Azərbaycan" İstilik-Elektrik Stansiyasının 45 illiyinin tamam olduğu qeyd edilib. Bildirilib ki, stansiya ötən 45 il ərzində ölkənin enerji təminatında mühüm rol oynayıb və burada böyük energetika məktəbi formalaşmışdır.

Eyni zamanda Mingəçevirdə yaradılmış müasir "8 Noyabr" Elektrik Stansiyasının ölkənin generasiya imkanlarının artırılması, enerjisiistemin etibarlılığının və dayanıqlılığının gücləndirilməsi baxımından əhəmiyyəti qeyd olunub.

Tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin elektroenergetika sahəsində gördüyü işlərə həsr olunan "Müstəqil energetikanın banisi" adlı sənədli film nümayiş olunub.

20 Oktyabr - Energetiklər Günü çərçivəsində "Azərnerji" tərəfindən "Azərbaycan enerji-

sisteminin arxitekturası" kitabının təqdimatı da keçirilib.

Tədbirdə energetika sahəsinin inkişafında insan kapitalının xüsusi rolu da vurğulanıb. Peşəkar kadrların hazırlanması, gənc mütəxəssislərin inkişafı, elm, təhsil və istehsal arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsinin gələcəyin enerjisiisteminin qurulması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıdığı bildirilib.

Tədbirin sonunda energetika sahəsində uzunmüddətli və səmərəli fəaliyyəti, peşəkarlığı, şəhərin inkişafında xidməti və ictimai həyatda fəal iştirakı ilə fərqlənən əməkdaşlar fəxri forman və qiymətli hədiyyələrlə təltif olunublar. Gənc nəslin energetika sahəsinə marağının artırılması məqsədilə tələbələr də mükafatlandırılıblar.

Tədbirdə bir daha vurğulanıb ki, Azərbaycan energetikasının uğurlarının əsasında bu sahədə çalışan insanların bilik və təcrübəsi, peşəkarlığı və fədakar ömrəyi dayanır.

Nərminə ƏSGƏROVA,
"Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikası Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyi "Əşitmə və nitq qabiliyyəti olmayan əlilliyi olan şəxslər üçün surdoloji xidmətlərin aparılması", "Əlilliyin düzgün dərk edilməsi istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi", "Əlilliyi olan şəxslərə diqqət və qayğının artırılması məqsədilə təbliğat kampaniyasının aparılması", "Narkomaniyaya qarşı mübarizədə təbliğat kampaniyasının təşkili" və "Əlilliyi olan şəxslər üçün motivasiya xarakterli təşəbbüslərin təşkili" adlı müsabiqələr keçirir

Müsabiqədə qeyri-hökumət təşkilatları istisna olmaqla, bələdiyyələr, fiziki və hüquqi şəxslər iştirak edə bilərlər. İştirak haqqı yoxdur. Maraqlanan bələdiyyələr, fiziki və hüquqi şəxslər müsabiqənin əsas şərtlər toplusunu və texniki tapşırığını əldə etmək üçün nazirliyin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyinə (Ünvan: Nərimanov rayonu, Ziya Bünyadov prospekti, 1965, "Çinar Park" biznes mərkəzi, bina 1) yazılı müraciət edə bilərlər.

Müsabiqədə iştirak edən bələdiyyələr, fiziki və hüquqi şəxslərin təklifləri 04 noyabr 2026-cı il saat 17:00-dan gec olmayaraq agentliyə təqdim edilməlidir. Gecikdirilmiş təkliflər qəbul olunmayacaqdır. Müsabiqə 05 noyabr 2026-cı il saat 11:00-da agentliyin inzibati binasında keçiriləcəkdir.

Əlaqə telefonu: (012) 525-41-30 (daxili-5036)

Müsabiqə komissiyası

AI süni intellekt yarışında ABŞ və Çindən geridə qalır

Avropa İttifaqı ölkələri müstəqil və etibarlı süni intellekt yaratmaq istəyərlər də, sərt qaydalar və məhdudiyyətlər səbəbindən ABŞ və Çin ilə rəqabətdə çətinlik çəkirlər.

"Deutsche Welle" telekanalının yaydığı məlumata görə, İrlandiyanın paytaxtı Dublində keçirilən beynəlxalq süni intellekt sammitində Avropanın bu sahədəki gələcəyi müzakirə olunub. Avropa Mərkəzi Bankının keçmiş prezidenti Mario Dragi bildirib ki, süni intellekt Avropanın inkişafı üçün böyük şansıdır, lakin AI-nin bu sahədəki nəzarəti çox zəifdir.

Avropa İttifaqı məlumat mərkəzlərinə sərmayə qoysa da, global süni intellekt hesablamaları gücünün 5 faizinə sahibdir. Müqayisə üçün ABŞ-nin payı təxminən 75 faizdir. Süni intellektin sürətli inkişafı riskləri artırırdı üçün sət qaydaların tətbiqi vacib sayılır. Lakin xəbərdarlıq edilir ki, həddindən artıq qadağalar və bürokratiya Avropa şirkətlərinin ABŞ və ya Çinlə köçməsinə səbəb ola bilər. Qoyulan fərqi azaltmaq üçün təqdim edilən "Dublin Bəyannaməsi" Avropada süni intellekt infrastrukturunu gücləndirməyi və xarici asılılığı azaltmağı hədəfləyir. Bu xüsusi fəaliyyət planı AI-nin ABŞ və Çinlə rəqabətdə geri qalması və yerli texnologiya şirkətlərinə dəstək verilməsi üçün nəzərdə tutulub.

Kolumbiyada helikopterin qəzaya uğraması nəticəsində 19 nəfər xəsarət alıb

Kolumbiyada hərbi helikopterin qəzaya uğraması nəticəsində 19 nəfər xəsarət alıb. Qaza ölkənin Kauka bölgəsində, Popayan və İnşa qəsəbələri arasında hərbi personalın daşınması zamanı baş verib.

"Anadolu" Agentliyi xəbər verir ki, "UH-60 Black Hawk" helikopterində olan 4 heyət üzvü və 15 əsgər yaralanıb. Onlardan 4-də sınıq xəsarətləri təsbit edilib, 15 nəfər müxtəlif dərəcəli zədələrə xəstəxanaya yerləşdiriliblər.

Qəzanın baş verdiyi İnşa qəsəbəsi qanunsuz silahlı qruplaşmaların fəal olduğu bir zona olsa da, ilkin araşdırmalara görə helikoptərə atəş açıldığına dair heç bir iz tapılmayıb. Hadisənin ölvərisiz hava şəraiti və ya texniki nasazlıq səbəbindən baş verdiyi ehtimal edilir. Ordunun xüsusi komandası tərəfindən qəzanın dəqiq səbəblərinin müəyyənəndirilməsi üçün araşdırma aparılır.

Təhminə VERDİYEVA,
"Azərbaycan"

"Qiyamət günü buzlağı"nın əriməsi barədə xəbərdarlıq

Antarktidada yerləşən və "Qiyamət günü buzlağı" adı ilə tanınan Tueytsa buzlağı sürətlə əriyir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Nature Communications" elmi jurnalında dərc olunmuş yeni bir araşdırmaya görə, onun əriməsinin global dəniz səviyyələrinə təsiri əvvəllər proqnozlaşdırıldığından iki dəfə çox ola bilər. Alimlər buz təbəqəsinin altında baş verən prosesləri daha dəqiq qiymətləndirmək üçün yeni model hazırlayıblar. Nəti-

cələr göstərir ki, buzlaq əvvəllər düşündüləndən daha sürətlə əriyir.

Tədqiqatçıların fikrincə, 2100-cü ilə qədər Tueytsa buzlağının əriməsi global dəniz səviyyəsinin əvvəlki proqnozlardan iki dəfə çox, yəni üç santimetr artmasına səbəb ola bilər. Bu, qarşdakı onilliklərdə sahil daşınları riskini artırır.

Alimlər qeyd edirlər ki, hətta istixana qazı tullantılarının azaldılması belə artıq baş verən dəyişikliklərin nəticələrinin qarşısını tamamilə ala bilməyəcək. Onlar vurğulayırlar ki, buzlağın məruz qaldığı ziyan nəzərə alınarsa, gələcəkdə dünya okeanının səviyyəsinin daha da artması labüddə olacaqdır.

BAŞ REDAKTOR

**Bəxtiyar
SADIQOV**

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavini	- 538-86-86, 538-35-55	informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Mosul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 434-55-58
Mosul katib müavini	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32	Mühasibatlıq - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti 23L
"Azərbaycan
Nəşriyyatı" MMC
4-cü mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbajjan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

**Tiraj 3274
Sifariş 1346**

Qiyməti 60 qəpik